

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भासम्बुद्धस्स

धम्मदय

—[नेपाल भाषाया लय्पौ]—



आनन्दकुटीया देगः

वर्ष ११
पूर्णसंख्या १३३

कौला



बुद्ध सम्बत् २५०२
नेपाल सम्बत् १०७८

छगू अङ्कया १=)
दच्छिया चन्दा ३)४१,

धनः-पौ

विषय	लेखक	पौल्याः
बुद्ध-वचनमृत		
बुद्ध व बौद्ध धर्म	मिश्रु अश्वघोष	२५८
निपु कविता—(कविता)	श्री दुर्गालाल	२६०
कोसः	श्री कमलप्रकाश मल्ल	२६१
भारते बौद्ध धर्मया प्रगति	श्री धर्मरत्न 'यमि'	२६४
प्रेमया मू —(कविता)	सुश्री मोतिलक्ष्मी	२६७
नेपाल भाषा व्याकरण : ळगू समीक्षा	श्री सूर्यबहादुर 'पिवा'	२६८
सन्देश —(कविता)	श्री ईश्वरानन्द	२६९
जिं मथू	श्री तीर्थलाल नघःमनी	२७०
नगुत पाहाँ वैचवन—(गद्य कविता)	श्री चित्तरञ्जन नेपाली	२७३
भोगु साहित्ये बाखं	श्री कृष्णचन्द्र सिंह प्रधान	२७४
सम्पादकीय		२८०

२०१३ साल कार्तिक महिनाय् नेपाले जूग

दक्के न्हाल्पाँथाय् अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन

चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनया रिपोर्ट

तस्सकं हे बाँलाक नेपाले ह्विगः तक्क पिहाँ मवोनिगु तालं

पिहाँवल ! पिहाँवल !! पिहाँवल !!!

अन्तरराष्ट्रिय जगते बुद्ध धर्मया प्रभाव बाँलाक स्वेमासा थ्व रिपोर्ट मदयेकं मगा । थ्व नेपाले बौद्ध धर्मया जक मखु नेपालया अन्तरराष्ट्रिय जीवनया ऐतिहासिक परिच्छेद जुया पिहाँ वइ च्वंगु दु ।

लगभग सच्छिपातं मयाक नेपालया कला संस्कृति व सम्मेलनया बाँबांलागु फोटो दुगु थ्व रिपोर्टया—

मू भा० रु० ११- (जक)

रिपोर्ट दैगु थायू :—

धर्मोदय सभा—६३७ जुद्ध सडक, काठमाण्डू, नेपाल ।



“भासये ज्योतये धम्मं”

सम्पादक—

भिक्षु महानाम “कोविद”

ज्वलापाठा

१०००

सहायक-सम्पादक—

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

वर्ष ११

कलकत्ता

आश्विन वि० सं० २०१५

अक्टूबर ई० सं० १९५८

अंक १२

बुद्ध-वचनानामृत

“सक्खिसनं मोल्लहयाः ला जू, शुद्ध ज्वीमखु सुं लखं,
सत्य व धर्म दै खीके व हे खः शुद्ध ब्राह्मण ।”

—उदान, बोधिवर्ग ६

×

×

×

“सुयागु नुगले हाकु मथाः छुं
याःत्याःया द्रुद्धं च्वे थ्यं सु
व सुखी, शोक व भय नं मदुम्ह
मनू म्हसी मखु द्योतय्सं नं ।”

—उदान, मुचलिनदवर्ग १०

बुद्ध व बौद्ध-धर्म

भिक्षु अश्वघोष

निदं न्हापा २५०० दँ क्यंगु बुद्ध जयन्ति सारा संसारे धुमधामं माने यात । अबलें निसें बौद्ध धर्मया चर्चा जुया हे च्वनूतिनि । गनं धर्मया बारे चर्चा जूसा बौद्ध धर्मयात हे सर्वश्रेष्ठ स्थान प्राप्त जू ।

संसारया विद्वानतयसं बौद्ध धर्म व उकिया प्रवर्तक गौतम बुद्धयात छाय सर्वश्रेष्ठ माने याना च्वंगु थव भीसं सीका तय्माः । विशेषतः बुद्ध जीवनीया बारे बांलाक ज्ञान भोके दय्माः । वसपोल छम्ह राजकुमार खः । फुक सुख वैभव व विलासी जीवन तोता त्यागीमय जीवने च्वना विज्यात । त्यागीमय जीवनया थव अर्थ मखु कि संसारं अलग याकःचा जंगले च्वनेगु जीवन । वसपोलं गुबलें नं भिक्षुपित बल याना धया विमज्या कि भिक्षुपि समाजं अलग जुया एकांत जंगले च्वहुँ धका । वसपोलं ला सर्वप्रथम धर्मचक्र प्रवर्तन याये धुनेवं सारनाथं भिक्षुपि गां-गामं नगरं नगर चाह्युहुँ बहुजन हिताय, सुखायया निति । वसपोलया त्यागीमय जीवनया बारे बांलाक अध्ययन याये मागु परमावश्यकता दु ।

वसपोलं आज्ञा जुया विज्यागु धर्मयात बौद्ध धर्म धाइ । बौद्ध धर्मया छुं विशेषता थवयां न्हापा नं पाठकपिनि न्होने प्रस्तुत यानागु दु । आ मेगु नं छुं विशेषता पाठकपिनि न्होने तय त्यना ।

बौद्ध धर्म अन्धविश्वास व जातिभेदया निति बिलकुल थाय महु । केवल मानवता व समानता-यात हे जक थाय दु । गौतम बुद्धं गुबले नं थथे धया विमज्या कि जिगु शरणे वा, अले जक दुःखं मुक्त ज्वी । जि छिमिगु मुक्तिया जिम्मेदार खः

तथा जिगु धर्म हे सर्वश्रेष्ठ खः । वसपोलं ला स्वतंत्र चिन्तनयात महत्वपूर्ण थाय बिया विज्यात । वसपोलं थुलिसम्म नं धया विज्यात कि जि वा सुं विद्वानं छुं धाये मात्रं उकियात मिखा तिसिना स्वीकार याये मागु महु । न्ह्यागुं हे सफू थजु, चाहे व ऋषि मुनिया वाणी हे थजु, व स्वतः प्रमाण माने याये मागु महु । उगु सफुली न्ह्यागु हे खँ थदयेमा स्वतन्त्र चिन्तनं बांलाक विचा मयायकं विश्वास व स्वीकार याय मागु महु ।

थःम्ह स्वामी थःहे खः दुःखं मुक्त याना बीम्ह मेम्ह सुं महु । बारबार जन्म काइम्ह आत्मानं नं महु न संसारया श्रष्टिकर्ता हे दु । जन्मं सुं नीच व ऊँच मजू, ज्यां हे ऊँच व नीच ज्वीगु खः । थजागु मानवता-वाद शायद हे मेमेगु धर्म दइ । खतु मेमेगु धर्म नं मानवता, सहनशीलता व शान्तिया बारे खँ दु, तर उगु धर्मया प्रवर्तकतयसं थः अनुयायीपिन्त स्वर्ग छयत व दुखं मुक्त यायत प्रतिज्ञा ब्यू । ईश्वर-भक्तिस जोर ब्यू ।

बौद्ध धर्मया मेगु विशेषता खः थुकी सकसितं खापा चा । थुकी छुं हे रहस्यया खँ महु, न आचार्य-मुष्टि हे । थव धर्म “एहि पस्सि को” अर्थात दुहाँ वया स्वः वा, नापं थमं हे प्रत्यक्ष-रूपं अनुभव या (पञ्चत वेदि तब्बो) धाये बहगु खः ।

बौद्ध धर्मया मेगु विशेषता खः “संदिट्टिको”— अर्थात थव धर्म आचरण यायवं थव हे जन्मे फल बीगु खः । सी धुंका लिपा फल बीगु मखु । थुकिया मतलब थव मखु कि बौद्ध धर्म पुनर्जन्म माने मया वा कर्म विपाक माने मया । थजागु खँ मखु ।

बौद्ध धर्म अनुसारं जन्म काइम्ह सुं आत्मा मद्दु, न फल भोग याइम्ह हे सुं दु। गुलिखे ब्रह्मूतयूसं गौतम बुद्धयाके न्यंगु दु—आत्मा नं मद्दु, पुनर्जन्म नं माने या, अयूसा पुनर्जन्म काइम्ह सु ले ? बुद्धं धया विज्यात धव प्रश्न हे गलत। जन्म काइम्ह सुं दहे मद्दु प्रश्न ला थथे ज्वीमा: कि जन्म काये मागु हे छाया? दु:ख छाया भोग याये मागु ? जन्म काये मागु छाया धासा अविद्यां (अज्ञानं) याना संस्कार इत्यादि हेतु (कारण) व प्रत्ययं याना जन्म काये मागु। अकिं प्रत्येक व्यक्ति पवित्र ज्वीमा:। स्वच्छ विचार दुम्ह ज्वीमा: नुग: हाकुम्ह ज्वी मज्यू। स्वार्थी मखु नि:स्वार्थी ज्वीमा:। न्हागु ज्या यासां सिना वनां लिपाया जन्मे फल भोग यायू दै धयागु आशा यायू मज्यू। केवल आशा ख: परहित व शान्ति। परहित आशा यानां छुं स्यंगु मद्दु। उकियात बौद्ध धर्म अनुसारं स्वार्थ धायू मलिं।

मनूयात मनूया रूपे व्यवहार यायमा:, शोषण याय मज्यू। पुण्य व पाप नितां फुके मा: अले व व्यक्ति जन्म मरणं मुक्त ज्वी। पाप नं संस्कार पुण्य नं संस्कार थुकिया मतलब धव मखु कि भिंगु कुशल कर्म वा धर्म कर्म यायू मज्यू। यायू ज्यू नि:स्वार्थ यानागुया फल परहित जकसिवे सिना वना लिपा सुख सीत मखु। भिंगु यानाया फल ला भि हे ज्वी। प्रार्थना वा आशा यायू मागु मद्दु।

शान्तिनायक बुद्धया विचारं धा वा बौद्ध धर्मया अनुसारं धा, पुनर्जन्म व आत्मा-परमात्मा वा संसारया सृष्टिया बारे कल्पना यायगु व वाद-विवाद यायगु व्यर्थ ख:। बुद्धं धया विज्यागु दु—पुनर्जन्म, आत्मा व परमात्माया बारे विचा याना च्वन धासा व मनू वेँ ज्वी। अकिं ख: बौद्ध धर्मे आत्मा व परमात्मायात थाय मव्यूगु। थुगु प्रश्न व्वनीबले बुद्ध नं मौन जुया विज्यागु त्रिपिटक

साक्षी दु। केवल जीवनया समस्या मदयकेगु प्रत्येक व्यक्तिया कर्तव्य ख:। अशान्तिया कारण म्हसीका, व कारणयात म्हासे यायगु प्रयत्न याय मा:। आत्मा व परमात्मा भीगु जीवनं तापागु खँ ख:। भीगु दैनिक जीवन नाप आत्माया छुं सम्बन्ध मद्दु। हाँ बौद्ध धर्म अनुसारं आध्यात्म नाप घनिष्ठ सम्बन्ध दु—भीगु जीवन। बुद्ध जीवनी व बौद्ध धर्म बांलाक अध्ययन याना यंकेबले बौद्ध धर्म केवल आध्यात्मवाद मखु आध्यात्म अशांति ज्वीगु भौतिक अव्यवस्था तंकेगु नं ख: धयागु बांलाक सी दु। अर्थात भौतिक उन्नति मज्वीकं आध्यात्मिक उन्नति सम्भव मद्दु।

थौं संसारे अशान्तिया वातावरणं राज्य याना च्वंगु फुकं आर्थिक विषमतां व तृष्णां याना ख:। यदि मानव समाजयू च्वंगु भेद भाव व आर्थिक विषमतायात हां निसें लिना वांछ्वयेगु प्रयत्न मयासे केवल शान्ति व बौद्ध धर्म सर्वश्रेष्ठ धका धेमे थाना जुयां छुं ज्या बी मखु। मध्यम मार्गया अथे हे आर्थिक विषमता मदयूका फुकसिगुं जीवन साधारण वा समान, दु:खी नं मखु आपालं सुखी नं मखु यायूगु ख:।

मनूतयूगु पुचले मनू जुया नं पशु थें जीविका याना च्वंपिं आपालं दनि, अमिगु जीवन सुधार यायूगु परमावश्यक ख:। मनुखं मनूयात पशुयात थें गथे शोषण याना च्वंगु ख:, उकियात समाजं ल्यहें थना वां छ्वयमा:।

मानव दानव छाया ज्वीगु, धव धवीका कायूगु व मनुखं छाया पाप कर्म याना च्वंगु थुकिया कारण धवीकेगु अले उकिया वास: यायगु बौद्ध धर्मया मूल सिद्धान्त ख:।

छन्हुया खँ ख:। छथायू मनूतयू पुचले आत्मा (ल्यंगु २६३ पेजे)

त्यासा

थःगु ऋसुकाया च्वसां हुं
शून्य चाया गर्भस
किन्तु क्युं जि यक् च्वय् धुन
स्वर्ण सुथया चित्रत ।

तर छु याय् हा ! इमि पलाया
धू व्वया उगु चित्रया
न्यंक त्वपुया व्युगुलिं रुवा
सी मदै बिल जि छु याय् !

थौं उकिं प्रिय, छं मिखां नं
रुववि मवइ जि धाय् मफु,
इमि नुगः हे नाय्के भापा
स्वैगु नं जा म्ही मखु ।

खालि तिमिलायात रुववि त्याय्
वीत जक म्ही स्वैगु खः;
अलय व रुवय्वं तिनि न्हिला हइ
म्हीगु उगु प्रिय स्वप्नत ।



लेखक

लिसं

गुलि कविता दइ फय्या भेंते
जि थज्यापिं विरहीतय्गु—
लुमंतिया अय्लाखं काय्का
रुववि ऋसुकालं च्वैतःगु ।

व निराकारगु कवितां गबले
आकार कया थन वइ थें,
कित गुम्ह मनुखं गबले वैत
आकार विंया थन हइ थें !

उगु हे दिनया लं स्वया च्वन्य धाय्
किन्तु मिखा जिगु तित्तिसित,
पुलांगु नाता स्वायत हानं
शून्यं घय्पू वइन जितः !

का प्रिय, छं आकार व्यु न्हां जिगु
निराकार आशायात,
उकी च्वना अलय छन्थाय् वय् जि
गबलें वाया वन्य म्वाय्क ।

कोसः

श्री कमलप्रकाश मल्ल

प्रेमयासिनं उच्च व प्रेरणादायक चीज खः घृणा— व घृणा गुगु चीमिपिके तःमिपिनिगु प्रति दइ ।

जि कबूतर-बाज मखुसां बखुं लहीगुली विशेष शौक दु । पालिजा व चिनिया बखुं खुजो-न्हेजो कःसी लहिना तैगु तःदँ दत । इमित नसा नकेगु व ब्वयकेगु ई बाहेकं सुथे व सन्ध्याकाइती आपायाना न्यातजावे च्वना ब्वनेगु व च्वयगु नं याना ।

केब क्कू जक पा । न्होनेसं ज्युसा नुनाछवे थें याना ठिङ्ग दना च्वंगु मुनि साहुपिनिगु तुयूगु तःखाछें, ननि थें तःकूगु कःसि, इलिलिलि इयापा—गन कि सदां क्कू न क्कू ल्यासेपिं दना मच्चनि मखु । थौंने वंगु लहुतिपुन्ही खुनु निसैं तिनि थ्व खँया जिके छुं सजगता वल । थ्वयां न्हापा ला थ्व खँय् जि मचा हे वास्ता मतया ।

लहुतिपुन्ही खुनु सन्ध्याकाइती पासापिं मुना स्वयंभूई गःचा ह्युवने धका छें पिहाँ वया । लँ धूक्कि न्हाइपुक ख्याल्याल्यां वैगुलिं ल्यू ल्यू वैच्वंपिं क्कूपूचः मिस्त नं खनागु मखु । स्वयंभू थ्यंगु नं चागु मखु । अन थ्यनेवं वंगल-सिमाक्वे क्कू फुकं फेतुना । भच्चा लना ल्यू ल्यू वैच्वंपिं मिस्त जिमिगु न्होने थ्यन । न्होने वसेलिं फुकसियां मिखा उखे वनिगु हे जुल । चुलिंचू लायवं जिं नं क्कू मिस्तयगु पुचले कथीक स्वया । इमित म्ह नं सिल । तर क्कू थें मस्यु थ्व नाप नापं जिगु मने क्कू रासायनिक परिवर्तन हे वल ला धैथें च्वं । छाया ?—बरु सुनां नं मस्यु ।

भच्चा जायका पासा सुरेन्द्रं मुसुमुसु न्हिला धाल— “खँ ला बांमलानि गथे प्रकाश ? व न्होने वंम्ह मिसा ला छ खना बांलाक हे न्हिला वन नि ! मुनि साहुया म्हायपिं मखुला थुपिं ?”

“खः भाइ, जरूर खः, क्कू हे स्वया न्ह्युगु ।” मेपिं पासापिं नं हाला हल ।

जिं मखु धाय् थाय् ला दहे मदु । जिं नं बांलाक हे खना—व पुचले न्होने वःम्ह मिसां जितः स्वया हे न्ह्युगु खः । तर, जि खना व क्कू फिसफिसिं न्हिला वन जि मस्यु । थ्व खँ पासापिन्त जि गथे थुइके ? उकें तंम्वेके पहः याना— “का, म्वा मदुगु गन्थन तोता छ्व” धया फुकसितं ख्याना । शायद जि तंम्वेकल ला धका इमिसं थ्व खँ तोता छ्वत । लिपा थ्व खँया ल्यं पुत्यं तक्क नं मदया वन ।

उखुनु पासापिन्त जि थ्व खँया छुं ताहागु व्याख्या याना मच्चना । क्कू धासा, जिगु खँय् इमि छति विश्वास वनि मखु धैगु जिं स्यु । वास्तवे जिं विल्कुल हे मस्यु व मिसा जि खना क्कू फिसीं न्हिला वन । तर थथे धयां जिं खिचा क्कूहेसित नं पत्या याना नय फेमखु । क्कू ल्यायम्ह मिजनं थःछें चुलिंचू च्वंपिं ल्यासेपिं मिस्तयगु वास्ता मतया, चासो मकया धयां मेपिं पासापिं गथे माने जुइ । शायद कि हे नं विश्वास याय् थाकुइ ।

तर, थुकिया ल्यूने क्कू ताहागु इतिहास दु ।

निश्चय नं केब क्कू जक पा । छें चुलिंचू ला । न्हि छको ख्वा स्वे मापिं । अम्ह मुनि साहु धायवं सुनां मस्यु ? उकें इपिनाप सांम्ह याना थः धखाना च्वनेत स्वयंगु जिगु दुस्साहस हे जक खइ । तर न्हागु हे थजु, थुकिया क्कू इतिहास दु ।

आखिर जूगु छुं मखु । गुलिखे न्होया खँ खः । छें न्होने च्वंगु इमिगु केबे साहुया म्हाय-कायपिं नाप “तेल-कासा” म्हिता च्वनागु । जि पुष्पचित (साहुया काय्) थीत ल्यू वनागु गथे गथे व अप्पाय् तक्कना दल । अप्पाय् हे छ्योँ न्या वंगुलिं छ्यलं तुरुन्त हे हि तररर वल । वयागु म्हाय् तक्कना जिगु नं ल्हा मकें जुल । हि खन धायवं फुकं ग्याइगु हे जुल । साहु साहुनीया न्हायपने तुरुन्त खबर थ्यन ।

निम्हं जितः ला ज्यूसा कचिकं हे नुना छ्वे थै याना घटनास्थले वल । वय् साथं ख्वया च्वंम्ह पुष्पचित साहुनीनं बुल । अले—“फवर्गी, जाग्वारा, साहुमाराया खलः, भुतांखी, जिमिसं याना ल्हा म्हुतु चूलाका तैपि” निसै धाय् जिक इमिगु म्हुतुं बा वल । उलिं नं मगाना वने त्येका जितः मुनि साहुं निखे न्यताले नं थौं हे तिनि दा थै च्वंक मि हे प्वालाक्क वय्क म्वीकल । गोन्हुतक्क ला न्यताले न्यापतिं बां मतं । ल्हा मर्के जूगु ला क्खे हे तिनि । तर थ्व फुक्कया चिरस्थायी प्रतिक्रिया ला थ्व जू वल कि अभिगु क्खू क्खू जःगु शब्दं जिगु नुगले मचायक क्रिया यंकुगु घा सदांया लागी इमिगु प्रति क्खू भयंकर घृणाया पुसा जू वन ।

खैर, थ्व खँ जि उखुनु ल्हुतिपुन्ही खुनु पासापिनिगु न्ह्योने तमछ्याना । उखुनुया व घटनां याना जिके क्खू अनायास परिवर्तन वल । व तःखागु, तुयूगु, ठिङ्ग दना च्वंगु न्ह्योनेया छेँ, व कःसि, व इलिलिलि इयापा—थ्व कसं च्वंगु तःकूगु केव —थ्व फुकं जिगु चेतना-क्षेत्रे नकतिनि नक-तिनि जक दुखः वः थै च्वन । थुपिं फुक्कया विषये क्खू जटिल सजगता जिके दुपित । अनंलि कःसी काहाँ वय्बले मानों छुं अपराधे ल्हा तथा वैथे चाइगु । न्याते थाहाँ, वनेगु, बखुं व्वय्केगु संख्या न्हि-स्वे-न्हि म्ह जुजुं वल । खन्ति तक्कया भित्रे प्यकः न्याकः बखुं व्वयकः वनागु बाहेक मेबले न्याते पला मतया । उकीसं हानं, खन्ति थुं हे निला तक्क पाजु-पिंथाय् च्वना वैगुलि कःसी च्वनेगु न्हापा जिगु दैनिक जीवनया अभिन्न अंग खः ला मखु ला धैथे च्वना वन ।

निला लिपा पोखराय् पाजुपिं थासं लिहाँ वयाबले थ्व गुलि पुलांगु खँ थै जुइ धुंकल । श्री पञ्चमी क्खु न्ह्यो जि पोखरां लिहाँ वया । जि वल धैगु सीका न्हिने निभाले च्वना गफ-सप यायत पासापिं वया सःतः वल । न्हिच्छि हे गफे वन । संध्याकाइती चाह्यु वनेत वयापिं फुकसिनं कर याना फिल्म खः वना । फिल्म ठिक १० बजे सिधल । छेँ दुहाँ वयाबले फुकं फसफस न्ह्यो वयके धुंकल । कन्हे न्हापां मञ्जुश्री वनेत पासापिसं थं वय् धागु मती तथा वय्

साथं वना ।

श्री पञ्चमी खुनुः—

मञ्जुश्रीं लिहाँ वया ल्यानु लंकेत लं-क्खःगु इयाले भच्चा फेतुना च्वना । जिमि चिधीम्ह किजा सफू क्खू ज्वना जिगु न्ह्योने इवाताहाँ दं वल निपा ल्हातं सफू थू थू तुंतुं वं धाल, “गो, छं म्हिगः हिष्ट्री धैबी धैगु मखु ला न्हिच्छि वेपत्ता । थौं श्रीपञ्चमी नं खः थनिं निसै क्को थुइका ब्युरे” अथे धाधां वं सफू पुइकल ।

“गो, सय्, गनयागु” म्हाइपुता पहः याना जि सफू पुइकुगु खया च्वना । किजां सफू पौ पौ पुइका यंकल । पौ पुइकु पुइकुं व बिचे टक्क दित । छकलं ख्वा हिं बुला थै ह्याउँका हल । जि टोल्हे जुया वैगु ख्वाले खया च्वना । मानों जिगु प्रश्नसूचक दृष्टिया लिसः बी थै याना वं सफूलिं क्खू वँचुगु खाम लिकया धाल, “का! क्खन्त ब्यु धका थ्व चिठी जितः बिया तःगु थौं ला !”

“खय्” धका जि चिठी ल्हाते कया । चिठी प्वला ।

“मेगु नं निगूति दय मानि, गन लात थै मस्यु” धाधां किजा दुरुरुरु काहाँ वन ।

पौ थुकथं च्वया तलः—

८ वङ्गला थ्व १०७३

प्रकाश,

थ्व जिगु स्वंगूगु अले अन्तिम पौ नं खः । गुगु खँ जि वंगु पती प्वंकेत स्वैगु खः थ्व जिगु अन्तिम पत्रे नं मकसै गथे च्वने ? उक्रे न्हापा वंगु पौ व थ्व पौया बिचे थुलि हे जक अन्तर दु कि थ्व अन्तिम खः । यदि थ्वैगु स्वागत नं पूर्ववत् हे जुल धासा व अमानवीय व्यवहारयात जीवन दान बिया निर्दयी हृदयं निफुति ख्वबि हायकुगु जीवन खुसिया पारी च्वना खय्गु खइ ।

न्हापायागु पत्र थै तुं थ्व पत्र नं क्खू मूक प्रेमया अभि-व्यक्ति हे जक खः । जिगु लागी थ्व छुं न्हूगु खँ मखु । मचाबले व कयबया सिमाक्के “तेल कासा” म्हिता वैगु

जीवनया विकसित स्तर जक खः । तर, थुकिया स्वागत व चुपि थें जःगु घृणा ज्ञाय जिं मस्यु । सत्य खः प्रकाश ! प्रेम गुबलें एक तर्फी ज्वी फैमखु । छगू लिसःया जक आवश्यकता दु ।

छिम्ह,

छगू अस्पष्टगु सही

पौ कचायूक व्वना । व अस्पष्टगु सही निको खको कथीक खया । न्हापां “थ्व पौ सुनां ब्यूगु ?” न्यनेत उखे थुखे किजा मालां न्ह्योने मदु । इयालं दना कुने कोठाय वना । व ला इयाले च्वना पिने बाच्छै बाजं थाना है च्वंगु भम्चा खयगुली तल्लीन जुया च्वन । जि खने साथं जि न्यनेत वैगु प्रश्न मधायकं हे थुया लिसः ब्यूथें च्वंक जिथायू लिकः खया धाल—“मुनि साहुया चिभीम्ह म्हायू छु.....रतन शोभाचा त्रिया छ्वःगु... ..”

“पौ सुनां ब्यूगु ?” थ्व प्रश्न जिगु कथुई थ्यंक वयू धुंकुगु तर, अर्थे कत्यला छ्वया । पौ छको हानं पूर्वक व्वना खया । व अस्पष्टगु सहीया कृगः कृगः आखः बांलाक छुट्टे जुल—र...त...न...

अले जि नं इयालं कछुना खया । भम्चा, लसोमि, कोसः फुकं खने दनि । पौ लथ्याना । खामे दुने तुं तया । खाम नापं चूं चूं याना खुना । अले छगू अजीवगु दृष्टि नाप नापं भों कुचात लहाते कया इयालं हरर हला छ्वया ।

(२५९ पेजया ल्यं)

परमात्मा व पुनर्जन्मया बारे वाद विवाद जुया च्वंथायू वसपोल बिज्याना आज्ञा जुया बिज्यात—यदिसुं दानवं सुं व्यक्तियात विपैली बाणं कयका हल धासा व विपैली बाणं संकट जुया च्वंम्ह व्यक्तिया कष्ट मदयूकेया नितिं व वाण याकनं लिकया वासः नि न्हापा याय ला कि कयका हःम्ह सु गजाम्ह मनू, गपाय हाकःगु बाण धका विचा यायगु । यदि पीडित

मनूयात वासः यायगु तोता कयका हःम्ह सु धका मा जुया च्वंतलें उखे व बाणं कःम्ह मनू सीधुंकइ । अथे हे भीपिं नं पुनर्जन्म व आत्मा-परमात्माया पता लगे यायगुली लगे जुया च्वंसा भीपिं वैं जुया वनि, न्हाबलें भीगु जीवन अन्धकारमय व दुःखमय जुया च्वनी । थःगु सुधार याये फइ मखु । अले न्हाबलें संसार चक्रहेसं तुं चा चा हिला च्वने माली ।

बौद्ध धर्मया मेगु विशेषता खः आशावाद । बौद्ध धर्मया अनित्य सिद्धान्त खना आपालं विद्वान व दार्शनिकतयू भ्रम दु, बौद्ध धर्म छुं मदु अनित्य अर्थात निराशावादी धयागु । अनित्यया मतलब खः संसार परिवर्तनशील । थ्व ला दृष्टांत खने दुगु खं खः । भारतया विश्वविद्यालये गनं गनं दर्शन व्वंकी थायू बौद्ध धर्मया परिचय वा बौद्ध दर्शन व्वंकीबले आलोचना यासे बौद्ध धर्म निराशा व नास्तिक याना बीगु । बौद्ध धर्म, प्रकट रूपं हे भारतीय दर्शन सफुली नास्तिकया भोले धयाका तःगु दु । थन केवल निगू शब्द निराशा-वादीया बारे च्वये । सारा त्रिपिटकया सार काल धासा दुःख व दुःखं मुक्तिमात्र जक खः । बुद्धं स्वयं भिक्षुपिन्त सःता धया बिज्यागु दु—भिक्षुपिं ! जि छिमित केवल निगू जक स्यने—दुःख व दुःखं मुक्ति । यदि दुःखं मुक्तिया मार्ग बौद्ध धर्म मदुसा; धया मतःसा धायथायू दु बौद्ध धर्म निराशावादी खः, मखुसा अथे धायगु महान भूल खः । स्वतन्त्र विचारं अध्ययन याना यंकुसा हे जक बौद्ध सिद्धांत सीके फइ, मखुसा भ्वाभ्वा जक किना च्वनी ।

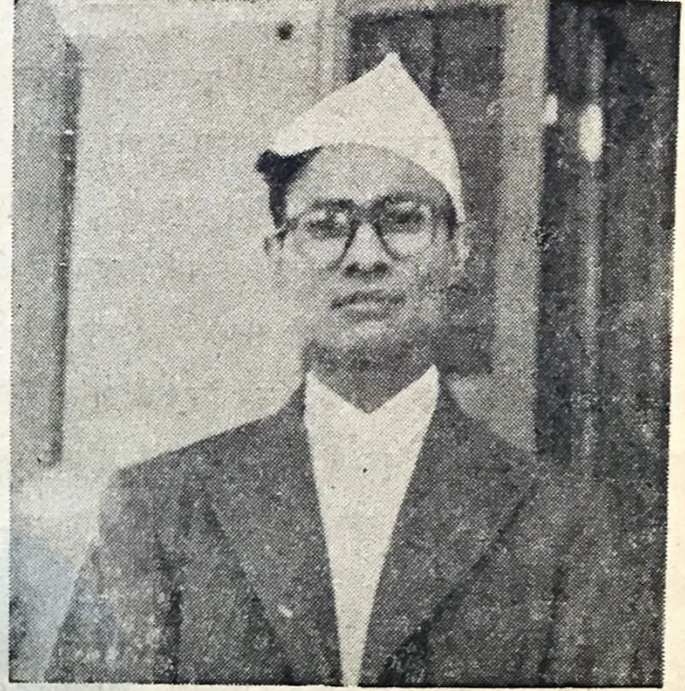
उपर्युक्त विशेषता पाखे ध्यान तयूबले बौद्ध धर्म सर्वश्रेष्ठ धयां अत्युक्ति ज्वी मखु । अस्तु ।



भारते बौद्ध धर्मया प्रगति

श्री धर्मरत्न 'यमि'

भगवान बुद्धयात "मिखा" नं धा, खःगु खंकेत मिखा दय्माः। संसारे मिखा दया नं तोर-कांपिं म्ह महु। ख्वाले च्वंगु मिखां खनेगु वस्तु जक खनी, विवेक व विचार दुपिसं खने महुगु खं नं खं। विवेक व विचार दला व्याकस्याकें दैगु खः, मिखा नं व्याकस्याकें दुगु खः। तर मिखा दुपिं नं तोरकां जू थें, विवेक विचार दुपिं नं वै-व्यक्तिक व वैचारिक तोरकां जुया च्वंपिं आपालं दु। उकिं कांयात मिखां खंके अःपुइयः तर तोरकां-पित मिखां खंके थाकु ! गथे कि बुद्धि महुपित बुद्धि बी फु, आखः मसःपित सय्के फु, तर बुद्धि दया नं निर्बुद्धि जूपित, आखः सया नं आखलं नवाना च्वंगु मथूपित छु यायगु ?



लेखक

थपिं व्याकसित जा नःपिं निपां चूपिं पशु धया छ्वासां पाइ मखु। मनू जुया नं पशु जुया च्वंपिनिगु पशुत्व गुण, दुगु मचाया च्वंपिं मखना च्वंपित खंका बीम्ह या खंकुम्ह जूगुलिं भगवान बुद्धयात "मिखा" धका नं धागु खः।

विज्यागु दु।

गथे धासां 'पशु जात' धका धासां पशुया जात तःताजि दु,—धुँ पशु व खिचा पशु उत्थें मजू, धेँ पशु व माकः पशु उत्थें मजू, किसि पशु व फेँ पशु उत्थें मजू, उमि ला उन जक मखु, गुण दोष नं पा वथें तुं सिमाया नं तःताजि जात दुः—केँसिमा व ओंगलसिमा उत्थें मजू, कःबसिमा व क्रमसिमा उत्थें मजू हानं कीट पतंगया नं जात तःताजि दु गथे कि—लापा व भुजिं पाः पति व गय्राकी नं उत्थें मजू—उकिया निंति उमि जात तःताजि दु। तर "मनू" धका मनुष्य जाति छ्वाग्गीक ज्वीक नं मनुखं मनूया दथ्वी जात पात थीत्यः मत्यः याना च्वनेगु छु पशु धर्म मखु ला ? उकिं हें भीसं 'नमो बुद्धाय' धाइपिं नेपाली बौद्ध व 'नमो शिवाय' धाइपिं हिन्दूपिसं महाद्योयागु

हिन्दुस्थान व नेपालयापिसं मनू जुया नं पशु-धर्म, सिमा-धर्म व की-धर्म च्वना वया च्वंगु आपालं दत। आ भीसं नेपाया महुतुं "नमो बुद्धाय" धाइपिं, ज्याखं ब्राह्मण-धर्मया थिति-कुति, यज्ञ, हिंसा बलि, जात पात, थीत्यः मत्यः, व्याककं माने याइपिं हिंदू जूगुलिं थन भीपिं धया छ्वायागु खः। भगवान बुद्धं मनू धका मनू जुया नं मनुखं मनूयात थजात, कजात, थीत्यः जात थीमत्यः जात धका तःताजि जात माने याइपिनि धर्मयात पशु-धर्म, सिमा-धर्म व की-धर्म धका धया थका

नां हे पशुपति तःगु जुइमाः ! पशुया पति, पशुपति !
ठीक हे खः गथे मधायगु ? पशु धर्म याना
ज्या याना नइपिं जुक्को कजात खँ सयूका नइपिं ब्रम्हू
व लवाना नइपिं क्षेत्री जक तःधं जुल ।

भारते व नेपाले भगवान् बुद्धं थव पशु धर्म
तंका बी धुंकुगु खः तर हानं भारते पुष्यमित्र
धैम्ह ब्रम्हू जुजुं व नेपाले स्थितिमल्ल जुजुं दयका
बिल । उकिं भी निगू देशयापिं मनू जुया नं पशुतय्
थें तःताजि जात दयूका पशुत थें खिचात थें
थःथः लवाना वया च्वना । गुगुलिं याना भीपिं
द्वलंद्रो दँनिसें राजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक
च्यो जुया वया च्वने माल । गुगु कलंक आतकं
भीगु पहः चहः ज्या-खँय् खने दयक नं खने मद-
यक नं दहे दनि । उकियात फुकेत भारते कबीर,
नानक, रविदास, राममोहन राय, दयानंद, गांधीपिं
न्हूगु इतिहास शुरु जुसेनिसें वया हे च्वन, तर
फुके मफु ! थितिकुति नातिकुति जात पात दयका
मनूयात नं पशु थें, खिचा थें लवाकीगु धर्म पिकापिं
ब्रम्हू वाजेत-ह्यावलें च्वे च्वे हे लाना वया च्वन ।
च्वे च्वे, थजात कजात मदयकेत संम्ह गांधीयात हे
गोडसे ब्रम्हूवाज्यां स्याना बिल ।

थव व्याक ब्रह्म-लीला मदयकेत खःगु खँ वा ल
ष्यंम्ह आयात बाबा साहब बोधिसत्व अम्बेदकर
हे धाय माल । वयकः कृष्टान धर्म वना भारत
कुचा थला कृष्टानिस्तान दयका उकिया राष्ट्रपति
ज्वीफुम्ह खः । हानं मुस्मां जुया मेगु पाकिस्तान
दयका कायदे आजम ज्वीफुम्ह नं खः । तर व
चिकिधंगु ज्या देशद्रोहीगु खँ वयकलं याना मदी ।
सामंत-पोषक जात-पात-मूलक ब्राह्मण प्रधान हिन्दू
धर्म च्वना नं मनू जुया नं मनू सरह व्यवहार प्राप्त
याय फुगु मखु । ब्रम्हू धर्म शूद्र, अति शूद्र जक
मखु वैश्यतकयात नं पशु सरह सिवाय व्यवहार

याय ज्यूगु मदु । उकिं अम्बेदकर बाबा साहब थः
कोटान कोटि दाजु-किजापित बौद्ध धर्म दुकाल !

बोधिसत्व अंबेडकर बुद्ध धर्मे द्वहाँ वसें निसें
आतक अंदाजी स्वंगू कोटि बुद्धमार्गी भारते जक
दय् धुंकल ! उकी हिन्दूत जक मखु, मुसलमान व
कृष्टान नं बौद्धमार्गी जूपिं दु । निहंनिह धैथें बुद्ध
धर्मे द्वहाँ वैपिं बढे जुया च्वंगु दु, दु !

भारतीय बौद्ध समाजे विद्यासागर, विद्या-
भूषण, आचार्य, शास्त्री, साहित्यरत्न, डि.लीट, एम.
लीट, एम. ए., बी. ए., बालिष्ठर, इत्यादि विद्वान
मंडल नं माक्को दय् धुंकुगु दु, हरेक नेतापिं नाप
पलाखे पला लवाका न्ह्यज्याय् फुपिं नं दया वया
च्वंगु दु । पर्याप्त वा गाक मदया च्वंगु छगू समस्या
खः उपदेशक भिक्षुपिं—व नं दयावं वया च्वंगु दु ।
गाला मगानि अयूसां आशा हे मदुगु मखु । थव
बौद्धपिसं राजनीति पार्टी “रिपब्लिकेन् पार्टी”
धका नं चायूके धुंकुगु दु । गुकी अम्बेदकरया ल्यू
ल्यूपिं एन. शिवराज बी. के. गायकवाडपिं दु ।
थुखे बौद्ध महासभा छगू नं बाबा साहबया काय्
यशवंत रावया सभापतित्वे दय धुंकुगु दु । गुकिया
प्रधान प्रचारक आनन्द कौशल्यायन थेंज्याम्ह
महाभन्ते खः । अखिल भारतीय भिक्षु संघ नं
चन्द्रमणि बाबाया सभापतित्वे दय धुंकल । थुकिया
नं मन्त्री आनन्द भन्ते हे खः ।

प्रचार क्षेत्रे मुख्य साहित्यं तःधंगु स्थान कया
तःगु दु । बौद्ध साहित्ये नं छम्हथे छम्ह ग्यंपिं
विद्वानपिसं बौद्ध साहित्य पिकया च्वंगु दु ।
हिन्दी, गुजराती, मराठी, बंगाली, पंजाबी, उर्दू,
तामिल, तेलुगू, कण्णड, मलायालम् इत्यादि भार-
तीय भाषापतिकं उतिकं बौद्ध साहित्य पिकया
च्वंगु दु । अंग्रेजी ला दकले हे आपा दुगु जुया
च्वन । बौद्ध धर्म संबन्धी अखवार वा समाचार

पत्र पत्रिका धाय् धासा आतक खुइ स्वंगू प्रकारया
न्हिपौ, वापौ, बाछिपौ, लय्पौ प्यहाँ वय् धुंकुगु
दु । गुगुया ल्या बढे जुजुं वना च्वंगु दु ।

बौद्ध धर्मया मेगु मुख्य केन्द्र विहार, बाहा, बही
नं खः; विहार नं भारतया हरेक प्रान्ते, जिल्लाय्,
नगरे, ग्रामे धमाधम दयका च्वंगु दु ।

बौद्ध धर्म भारते थौं थुगु प्रकारं बढे जूगुया
कारण ब्रह्म धर्म मनुयात नं पशुत थें खिचात थें
लवाका छधी वा एकता मदया च्वंगुलि नं खः ।
व कलंक मदयका मच्चयकं एकता दइ मखु । एकता
मदयकं भारतीय एकता व राष्ट्रीयताया जग बल्लाइ
मखुगु खँ प्रधान मन्त्री जन-नेता जवाहरलाल
थें ज्यापिसं थुया वल । गुगुलि याना भारत सर-
कारं नं बौद्ध धर्मया चिन्ह बौद्ध साहित्य, बौद्ध
पद्धति भारतीय मानव समाजे प्यमपुंकुसे नं मजिया
वल । उकिं भारतीय राष्ट्रीय भंडाय् धर्मचक्र भार-
तीय राजचिन्ह गथे कि मोहले, नोटे, तकमाय् नं
बौद्ध चिन्ह स्वरूप सिंह स्वम्ह नं ग्रहण यात । ध्व
उलि जक मखु भारत सरकारया राष्ट्रपति भवन,
लोक सभा भवने नं बुद्धयागु वचनयात थाय्
बी माल । अल इण्डिया रेडियोनं नापं “बहुजन
हिताय, बहुजन सुखाय” नारायात काल । बौद्ध
साहित्य व बौद्ध केन्द्रया विकासया लागी भारत
सरकारं आर्थिक महत नं माक्को मखुसां छुं छुं नुगः
चायका बिया च्वंगु दु । थुलि याकेगुली नं
अम्बेदकर बाबां थः सरकारे च्वंबले तःचवकं कुतः
यागु दु । हानं भारत सरकारया केन्द्रीय व प्रांतीय
विभाग पतिकं नं बौद्ध प्रतिनिधित दय धुंकुगु दु ।
सरकारी कर्मचारीत नं बौद्धत दुगु हे जुल । केन्द्रीय
संसद सदस्य जक हे गुम्ह बौद्धपिं दु । हानं प्रान्त
प्रान्ते नं मदु धाय् मजीक दु । थुगु हे प्रकारं बौद्ध
धर्म प्रचारया गति प्रगति मज्जी हे मखु ।

बौद्ध धर्मया ध्व प्रगतियात पनेगु ज्या खँ
ब्रह्म व ब्रह्मधर्मया पोषकतसें मयागु मखु । गुगुलि
याना व नकतिनि नकतिनि जक प्रगति जुया वइ
च्वंगुलि समस्या मदुगु नं मखु, गुगु समस्यायात
समाधान यायत नं उत्साही ल्याय्म्हपिं माक्को
सना च्वंपिं दु । गुपिं मध्य उत्तर प्रदेशे व दिल्ली
शंकरानन्द शास्त्री, सोहनलाल शास्त्री, विद्यावाच-
स्पति, भगवतीप्रसाद मौर्य, बंबई पाखे यशवंत राव
आदि व मिसापिं—कुमारी विद्या, श्रीमती अंबेदकर,
कुमारी ईश्वरी देवी आदि ।

भीगु ध्व पशुपतिया देशयापिं थें राजनीति
संस्थाय् थें धार्मिक संस्थाय् नं फाइदा स्वया थःगु
व्यक्तिगत मान मर्यादा स्वार्थसिद्धि यायगुली जक
मजूगुलिं भारतया बौद्ध संस्थां अवश्य हे प्रगति
यागु यातं याना यंकइ धइगु जितः ला पूरा पत्यार
दु । छगू निगू संस्था व गुम्हं गुम्हं बौद्ध नेतापिं नाप
संगत याना अनुभव नं याना वैगुलिं नं जिं धाय-
फुगु खः । अमिसं समाज सुधार ज्या नं याना
हया च्वंगु दु ।

सनातनी हिन्दूपित थें बिडला, डालमिया,
पोहार, गोयंका थेंज्यापिं अरबपति दानवीरत
मदुगुलिं धनं साप स्याप स्याप अमित जू । तर
धनं प्रगतियात पं धैगु हिन्दू धर्म प्रचारकत व भी
थायया संस्था स्यना वंगुलिं थुइके फु । गथे कि
भीगु धार्मिक संस्थाय् गुलि गुलि धन दयावल
उलि उलि न्हापा स्वया ज्या खँ पयासुया ल्वापु
बढे जुया वल ।

ध्व व्याक्कं ध्वीका भारते जुया च्वंगु बौद्ध-
पिनि प्रगति स्वया भीगु अगति फुके माल । अमि
भी थें सुं थाहाँ वनीन धका तुति ज्वना सालेगु
ज्या मया फुपित ध्वाना थत छ्वै बीगु चलन
नं खना, उकिं अमि प्रगति ज्वी ! ज्वी !! ज्वी !!!

प्रेमया मू सुश्री मोतिलक्ष्मी

लोक्य् आपालं दु तःमिपिं
चीमिपिसं नं छन्त लहीफु
जि जुलं थथ्य स्वः थमहा कमथ्यू
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

साः-भि नय्यू न्हून्हू पुन्यगु
तीगु तिसां नं बांबांलाःगु
मने कल्पना प्वः प्वः घानाः
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

काय् म्हाय्पिनि मां ज्वी अति यो छं
यक्क मुंक्च यो छय् छी छं
मदु हा लहीगु औगात जिके
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

विचाः मन्यंसां मचात सीगु
सिक बुक ज्वीवं मचा सतीगु,
सिकय् बुकय् हन ज्वीक तँनाहा
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

छ नाप जि हनाः स्वर्गे थ्यं थें
तर्के च्वनागु नं ल्वःमं,
लय्ताय्क्च छुकिं तर जिं छन्त
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

छन्त त्वःतुसा 'थन नं अन नं
बम्हूँ ज्वी वा मोक्ष वनि'
घाःसां चःफुइ मफु प्रेम-खिपः
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

छं-प्रेमं जुल जुजु व महाजुजु,
गुणी, प्रतापी, कवि, ज्ञानी,
गुण छुं दुगु मखु जि यइगु गय् छं
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

द्योपिनि जुजु जुल इन्द्रजु स्वर्गे
ब्रह्मा विष्णु व शिव द्योपि,
जूगु अपि द्यो लय्ताय्काः छ
आशा, छ जिके वयां छु याय् !

ज्ञां दुम्ह बुद्धं न्हीकाः छन्त
खुसिबाः वय्कल ज्ञांया ज्ञां
व खुसि तिनि फुक दुख यनि च्वीकाः
छंगु प्रेमया मूल्य पुलाः ।

मू पुल्य गय् जिं छंगु प्रेमया
ज्ञान-खुसी हे थ्यंक्च मफु,
नुगः हीक सां छन्त पाचुकाः
छंगु प्रेमया मू पुल्य जिं ।



नेपाल भाषा व्याकरण : छगू समीक्षा

श्री सूर्यबहादुर 'पिवा'

(गतांकया लयं)

श्री रत्नध्वज जोशी

“फछि फतले उच्चारणया भरे भाषा च्वयूगु यायूमाः’ धयागु पिवाजुया मत खःसां ‘लख’या अर्थे ‘लः’ च्वया, गुरु उच्चारण यायूगु स्वया नं ‘ल’ जक च्वया गुरु उच्चारण यायूगुली गुकथं वयूकलं उचित खनादिल जि मथू।” नेपाल ई ३ ल्या ३ पृष्ठ ४१)। जि थःगु लेखयू (:) यागु अनावश्यकता क्यनाः खँ पिकायागु खः, तर च्वमितयपाखे वःगु उजूरं जित विसर्ग तये हे माः धायागुपाखे आः यंके धुंकःगु दः। तर आः तर्क ‘मथू’ उत्तमपुरुष नापं ठीक जुउ खँयू जित यंकःगु मरुनि। “तर धाम्हस्यां च्वेमाः, धाम्हसें अथवा ‘धाम्हसिनं’ च्वेमजिउ धयागु खँ व ‘ख्वःम्हं’ च्वयू मजिउ, ‘ख्वःम्हस्यां’ च्वयूमाः धयागु खँयू वयूकःयागु प्रतिपादन सन्तोषजनक मजुनि।” खयेफः, जि प्रमाण बिये मफुगु। तर उथासं ‘च्वेमजिउ’ उथासं ‘च्वयू मजिउ’ धका च्वयेगु याना च्वंतले भीगु व्याकरण फयासुया हे च्वनिये ताया। ‘धाःम्हस्यां’ च्वयेमाः थें च्वंया जिगु प्रमाण थव खः कि भीगु भाषाय गुगु शब्द विशेषणया नातां विशेष्य नं जुयाः प्रयोगय वयेफः अमिगु षष्ठीया रूप सप्तमी जुया अलयू तिनि षष्ठीया प्रत्यय च्वंवइगु जुयाच्वन। थथे हे मेमेगु संज्ञाय नं जुउ, उदाहरणार्थ ‘म्हयूयागु चःति, लुखाययागु चुकू आदि।’ उकिं ‘धाःम्ह’ विशेषण नापं विशेष्य नं जुयाः वयेफःगुलिं जब थव विशेष्य जुया वइ उबलयू थव ‘धाःम्ह सयागु’, धाःम्ह-स्यागु, धाःम्हस्या, धाःम्हस्यां इ० रूप काःवइ थें च्वं। ‘स व या’ यागु ‘स्या’ सम्म जुउ वं ‘सि’ नं जुउ गथे वनि धाये ? ‘धाःम्हसें अथवा धाःम्हसिनं’ नं आपाःस्यां नं धाये-ल्हाये हये धुंकःगुसा जि नं मानये यायेत तयार। जिगु च्वयेगु रूप यँयू वा यलययागु भाषां थायू काइ धायागु डर मखु। प्रामाणि-

कता व आधुनिकता (आपाःस्यां ल्हाइगु रूप) यात ठीक रूप याये हयेगु कुनः भीपाखे जुयेमाः, गथे ‘मनुख’ न्हापा धाःसां आः ‘मनू’ अलयू मनुखं जक धाये हये धुंकल। ‘धुंकूगु’ जित मयःगु नं अथे हे जुयाः खः, धुंकःगु ठीक थें च्वगु खः। नःगु, नल, धुंकःगु धुंकल...इत्यादि रूप छगू तालं काःवं। थुलि जक मखु, धुंकःगु आपाःस्यां धानं धाःनि। ‘धुंकूगु रूप यँयू-यलयू च्वंपिसं धाइगु रूप खः। यँयू ल्हाइगु रूप हे ठीक यानाः यंकल धाःसा ला जिगु प्रमाण व अनुमान असफल व वेकार खः। प्रमाण बिउ धायेगु बांलाः। तर प्रमाण बियां नं ताःछु मयायेगु व व अनुसारं मच्वयेगु ‘ख ला खः’ धा जक धायाः मच्वयेगु प्रवृत्ति आः तर्क भी शीर्षस्थ च्वमि भाजुपिके दःनि जि खना, गुकियात तोतेगु हथायू हे जुये धुंका बिउगु दः।

“लाया, पाना” थें हे ‘काया’, ‘धाया’ च्वयूगु यायूमाः धयागु वयूकःयागु तर्क बांला। तर यले व येँ जक ‘कया’ ‘धया’ आदि रूप छु कारणं चले जुल। यले व यमितसें प्रयत्न पूर्वक थथे यागु मखु, बरु स्वाभाविक रूपं हे थथे जुया वया च्वंगु खः।” अथे ला गुगुं धासययागु ल्हायेगु भासं छगू रूप काया च्वनिगु अन च्वंपिसं याये धका यानाः काःवनिगु मखु। खः, यँयू हे आपाः च्वमित च्वना च्वंगु दः थन हे शिक्षितत नं। नेपाल भाषा छु यायेत धाःपिं नं थनयापिं हे, उन्नति यायेत न्ह्यः च्वात नं थन यापिं हे, अलयू नेपाल भाषा मेगु भाषाया शब्द पूर्ण यानाः स्यंकल नं थनयापिसं हे। च्वयेगु भाषाया निरूपण याये बलयू ल्हायेगु रूप हे पाखे जक नं च्वाये मजिउ, च्वयेगु हे भायू पाखे जक नं लिये मजिउ। निखे पाखेरं बिचाः याना कोछिउ वयेमाः। उकिं आः भीसं च्वयेगु भायू कोछिये बलयू नत व भायू यँयूयागु नापं मिलये

जुउवइ, नत यल्य्-खवपययागु नापं हे, गथे थौकन्हय हिन्दी खः ।

श्री प्रेमबहादुर कसा

श्री कसाजु नेपाल भाषा सेवीनय पुचलय् युवक नायः खः । थ्वयकः क्कम्ह पिहाँ मवःगु सा थौं नेपाल भाषा गुगु त्वाथलय् थ्यना बिल व थ्यनिगु ला मध्यनिगु ला ? छु खः छु खः ? वयकःयागु सलक च्वंगु भाषा, वयकःयागु संगठन बल व वयकःयागु दःगु आशावादिता—फुकं हे अत्यन्त सराहनीय जुउ । वयकलं 'पासा' विशेषांक पिकायाः विसर्गयात वांछ्वया बिउसैलि सकल थःथःगु जिद्दीइ च्वना च्वंपि वैयाकरणत भक्त्यास्स न्ह्यलं चाल । आः जुलं म्नीसं च्वयेगु भाषा-

रूपय् क्कगू पहः महसै मजिल ।
थ्वयकलं छुं व्याकरण च्वया
मदिउ सां थ्वयकःयागु थुगु
पलाखं वैयाकरणतय इवल्य्
थःपि नं थ्याकः भाल । जि नं
छकः थ्वयकःयागु हे खँ ठीक
तायाः कायागु खः, तर 'नगु'
धका च्वये बलय् मस्तयसं क्कासय्

अलय् अखवार व्वनिपिसं व्वनि बलय् आकाशया नगु उच्चारण याना व्वंगु खंसैलि 'नःगु' हे च्वयेमाः धायागु च्वं वला । 'नवगु' धका थ्वयां न्हापा च्वयां 'नःगु' धका सुनं मव्वंगुलि 'नवगु' नं च्वयेगु व्यावहारिक खने मदु वला । उकिं जि थौकन्हय विसर्ग तयेगुपाखे हे तुं वना ।

आः थन वयकःयागु 'नसला' यागु 'छुं खँ' या वाक्य उद्धृत यासे छुं क्यने । "अनंलि सम्मेलनय् वोगु फुक च्वखँ जाँच याना कविता, कहानी, निबन्ध व नाटक प्यंगू विषये च्वन्हापित सिरपा बीगु व बाँबाँलागु च्वखँ मुना सफू क्कगू पिकायेगु धयागु खँ न्हापानिसै हे कोजिना च्वंगु ख ।" विसर्ग मतयेगु ला वयकःयागु थःगु सिद्धान्त हे जुल, तरसां 'वोगु' च्वःगु गजब, द्वाय 'वगु' मच्वया दिल थै मसिया ।

"थये छुं परिश्रम मथासे सम्पादक ज्वीदसा न्ह्याम्हं मज्वीला?" 'दसा' च्वया, 'द' रूप वयकलं भकाः, अथे हे 'ज्वी' कायाः 'प्रगतिइ' रूपयात मानये याःगु नं आधार हीन । 'जुइ' या सन्धी याना 'ज्वी' जिइकसैलि 'प्रगती' नं जिइका दियेमाःगु खः । खतुं 'जुये दःसा' जुयेमाःगु खः । "हानं सिकं तोतूसां भूतं ज्वनी ला धयागु डर ।" थन नं 'नकूसा' मखु, नकःसा थै 'तोतूसा' मजुसे तोतःसा जुयेमा गु खः, गथे 'नःसा' शब्द 'नल' जुयाबिउ, अथे हे 'नकःसा' 'तोतःसा' शब्द नं 'नकल, तोतल' क्कगू आधार.दःगु रूप जुउवः । अयतु 'नकःसा, तोतःसा' रूपयात गामाः पहःगु रूप धका सुनं थः नाःगु मरुनि । धाइ-ल्हाइया डरं थुगु रूप सुनं मच्वःगु खः । प्रेमबहादुर कसा भाजु, गुम्हस्यां विसर्ग हे तुरुन्त वांछ्वये फः, उजोम्हस्यां

सन्देश

श्री ईश्वरानन्द

"विश्व सिँकःमि बसिला वाइ
दुःख दुनें जक ख्वै च्वं थाय्;
क्यवे गथुं ल्हा कविता वाइ
सुख-श्रमया स्वां ह्वै च्वं थाय् !"

तक नं 'तोतःसा' ज्वने मफुगु म्नीगु भाषाय् वायेका स्वयाः च्वयेगु परम्परा मवःनिगुया दसु खः । 'बियेगु' मच्वसे 'बीगु' च्वयेगु अलय् हानं 'बिइगु' या नं 'बीगु' च्वयेगु आदि आदतं ला सुं लेखक महोदययात तोतःगु मखुनि ।

म्नीगु भाषाय् एकरूपता ह्येत सम्पादक भाजुपिसं जुल, अथे हे व्याकरणपाखे बिचा याइपिसं जुल, क्कम्ह राजनीतिइ सना च्वंम्ह थःगुवाद पाखे जक व्वाइथै थःगु हे जिद्दीइ जक च्वने मजिउ । शुद्ध-शुद्ध थै च्वंगु रूपयात थः नाला यंकेगु अति आवश्यक । अलय् च्वयेगुलिइ नं यः यः थै कमसे कम सम्पादकीयया भाषाय् लापर्वाही जुये मजिउ । थ्व दःनि धायागु 'धर्मोदय' व 'नेपाल भाषा पत्रिका' या सम्पादकीय क्यु बियेगुलि क्यं ।

"कित थ्व खँ जुइमाः, नेपालया बौद्धपिन हिन्दू धर्मया जातिवाद माने याना च्वंगुलि जक दुहाँ वने थ्यागु ला ।... व लिसः कन्हे बीगु तोता छ्वत धाःसा म्हिगः क्कगु खँ कन्हे (त्यंगु २७३ पेजे)



जिं मथू

श्री तीर्थलाल नघःभनी

श्याम जिमि पासा । व नाप साप हेल-मेल बू । अकिं व जिथाय् जि वयाथाय् वने च्वने जू । उलि जक मखु नय्गु च्वनेगु तक नं ज्वी धुंकल । हानं उकेसनं नय्गु नं कृपा भुइ, च्वनेगु नं कृपा लासाय् तक नं ज्वी धुंकल । अकिं निम्ह न्हाथाय् वंसां मबा । गनं गिनं वंसां जि वयात वं जितः सःतः वइगु, वनेगु । अले श्यामया मामं “क्विपिं निम्हेस्यां कृपा तुति ला ?”, न्हाबलें छपाते तथा नय्गुलिं “क्विपिं कांप्रेसत का” धका न्हाबलें धाइगु । अथे धाइगु नं जिमित यया च्वनिगु ।

श्यामया सुं मडु । खालि मां क्कम्ह थः क्कम्ह व केहें क्कम्ह जक । अय्सां इमि कें स्वम्ह माचा जूसां सुखं जीवन इना च्वन । नय्त मगा धयागु मडु । गुठि पालात कि निद्रः खद्रःया वा मीत दु । श्यामया जागीर । वा मिया वःगुलिं मचाइ बले तलवं गाना च्वनिगु ।

श्याम क्कम्ह न्हासुं लीम्ह मनू खः । हानं उलिहे नासलं नं ली । अले सकल नाप मिलनसार । सुयातं तं म्बय्के धयागु मडु । बरु थः खना सुं तंम्बय् कुसा वयात न्हीका तं लंकइ । अकिं सकस्यां यः । उकेसनं क्कम्ह मेहनती जूगुलिं नं सर्वमान्य जुयाच्वन । उकेया गुणं हे जागीर नःगु गुलिचां मडुनिवं हे नाय्व सुब्बा व्यूगु । कृता हानं बी, ए, तक च्वना तःम्हनं खः ।

काय्जक अजःम्ह धयां मांम्ह नं अजःम्ह । बुढी जूसां तसकं खया याय्माः । अइसा न्हिलेमाः । भुइसँ म्वः ज्वी धुंका नं न्हासुं दं; नासलं ली । व सुख् सुख् चिंगु ल्हातं गाले लागु मिखा निगः त्वपुया वा मडुगु म्हुतु बांखाया न्हिलीबले तसकं हिंसि दु । उबले म्हे क्यामरा दुसा काचाक कृपा निपा किपा नं काय् धुन ज्वी ।

उलि बुढी जूसां नक फुक पचे जू । कःनि बकुला ला छु

क्वें तक नं न्द्येफुनि । वा मडु धयां फुकं हे मडुगु मखु । नय्गु वा दनि । खालि न्हाःनेयागु जक मंत । अय्सां खँखँ ल्हाइगु अपाय्चकं लरबरे मजू । तीप्यंक शुद्धं ल्हाय्फु । बल्ला । बांला । अकिं वयात न्हाबलें “मां ला त्यासे बले तसकं बांलाइका” धका हाय्केगु । बुढी इतिइतिकं न्हिला च्वनी ।

तर केहेंम्ह अथे मखु । भचा न्हासं मर्दं । हिंसि मली थें च्वं । जि वने बले गबलें न्हा धयागु मखना । ख्वा चकं धयागु मडु । न्हाबले खःसां तंम्बःख्वा वः । बां धासा बांला । हानं ख्वाखी चट्ट च्वना खय् हे नासलं लिना च्वाकिंचा पइः वः । तइसे च्वना सुलुक च्वंगु ख्वाले न्हाबलें ह्याउं सिन्हः कृपता थी । उकेसनं सँ नं बांला । किसिम किसिम क्कतं सँ छ्यना तइ । छेंले च्वंगु रीबोन धासा निभाया जले ह्याउंया मिखा हे नः । वसः नं अथे उताउलो मजू । तर न्हाबलें वाउंगु वसंती, म्हासुगु फिका गुलाफी फिकागु सारीं सिना-तइ । तर छें केबे च्वनीबले गा गबलें मडु । दकले इयाले च्वनीबले सिकं केबे च्वनीबले तसकं बांला । तर गबलें न्हा धयागु मडु ।

वयात थौं तक नं तुइ नं मनं । तुइके नं मनं । क्क्या धासा मेमेगु वानि खया वया कृता वानि बांमलागु दु । छु धासा श्याम सःतः वने बले गबलें हे दु नं धाइमखु मडु नं धाइमखु । बरु अथें तुनु तुनु खया च्वनी, वामता छु याना च्वनी । आखिरे भी हे काय् ल जुया वय्माः । कित वहे बुढी दुसा दु मडुसा मडु धाय्माः । कित मखुसा दुसां मडुसां लुकलुक ल्याहाँ वय्माः ।

श्यामयात सःतः वने बले अकसर याना व केबे च्वना च्वनिगु आपा । अयूनं दुला मडुला धका मन्यना । वं नं

दुसा दु नं मथा मदुसा मदु नं मथा । अकिं थौं वयात गुलितक नं नं तुइ मनं ।

वया शायद जि वइगु नं मयः ला छु खैं । अकिं हे वं अथे यागु ला धयागु नं मती । छाय्धासा व अथे नं मवाइम्ह । अले मामं लासां दाजुम्हं लासां व्वः बीगु । अकिं जि खना साप तं पिहाँ वः । जिं याना व्वः बीकागु मखु । अथे धका जिं कॅनापं मकने धुन । अय्सां मामं ताल सिल कि ला गन बाकि तइ ।

व जि खना तंम्बयूकल धका गनं सिल धासा क्कन्हु जि श्यामयात सःतः वना । श्याम अहां मवःनि खनी । मांम्ह तले मातं झ्याले च्वना च्वन । शान्ता केवे च्वना खां हया च्वंगु स्वया च्वन । उबले जि दुहां वनागु पा व वं स्वःगु पा लात । निम्हेस्यां खा चू लायवं ला वं खा ख्युंका फहिल कि छु बयान याय् । जि नं मखं पहः याना सरासर वया । मामं झ्यालं तुं तले वा वइगु ई जुल” धयाइल । जि सुरुसुरु थहां वना ।

जि व छैं वनेबले गबलेसं प्वा खालीं लिहां वय् म्वाः । न्द्याबलें बजि नया वय् दु । बुढिया जितःबजि नके मखन कि तसकं नुगः मक्किगु । बरु श्यामयात नके मखंसा वया नुगः उलि मस्याला धया थैं च्वं । अकिं मयूल नय् मखुत धका गबलें वय् मक्का । थौं नं बजि नकेत खत, तर श्याम मवःनिगुलिं पिया च्वना । उजुं मवसेंनि बुढिया बजि ज्वरे या वन ।

थौं बुढिया म्ह सुख मदु ला वा ल्हाल्ही स्याला मस्यु बजि ज्वरे यायूत शान्तायात सःनल । निकः प्येकः सःतलं नं तेरे मयासे सुंक केवे चाहिला च्वन । अले अति हे जुसेंनि भोके जुया “दय् दय् नु वय् त्यल” धका धया इल । जि झ्याले हे च्वना स्वया च्वना । तर गय् गय् स्वय् मखु धासां व भोके जुया छ्यौं संकीगु भिखा कनीगु फनफने ज्वीगु तसकं हे स्वया च्वने मास्ति वैगु । अकिं अखवार स्वय् थैं याना बरोबर वयाथाय् स्वया च्वना । वयागु स्वभाव न्हापा थैं मखु । थौं गाकं हे पा ।

मोहनी धुं धुं । सकसियां छैं सुखूला खालि ज्वीगु मखु ।

अकिं तले बुढिया सुखूला छूगु बास वः । उकेसं खले चि तथा छ्यागु नं ताय् दु । थमं बांलाक छ्याय् मफु ला छुखैं हानं शान्तायात सःता इल । अले ला शान्ता फनक फनफने जुया-जायाह्वासासां वल । स्वहाने फुसे थ्यनेव जिगु खा छु चूलान फनक फहिला दुर्हुं तले थहां वन । अले ला उगुं थुगुं धिगि-धांगि बखाना इःगु ताय्दत । जितः ला गरखेसे च्वना वल । सिति वया धया थैं मती वन । जि खना तंम्बयूकुगु धका बांलाक सिल ।

“जि खना तंम्बयूके मागु छुं दुगु मखु । न जि वयात गिजे हे याना, न जि वयात कुभावनां हे स्वया, न जि वयात चुकली याना व्वः बीका, न जि वयात अयःगु वेकाइदा हे छुंयाना” म्वासां म्वासां तमं क्यनीगु छाय् ? दः तमं क्यना धका छु याय् दत ? यदि जि वइगु मयःसा मयः धासा गाहे गानि । वय् नं मखु । यदि धाय् हे मक्कासा जि वय्बले न्द्यःने हे मच्चंसा गाहे गा अथे शिष्टाचार मदयूक अभद्र व्यवहार याना क्यने मागु छु दु । थौं क्को जक मखु, यक दय् धुंकल...म्वाल का थौं क्को वय् धुन । कन्हसंनिसैं वय् नं मखुत...मांपिनि दाजुपिनि गजागु भद्रता गजागु मिजास... थ्वया पहः स्व जिं ला छुं नं थ्वीके मफु...” धका मती ल्वीका च्वना । उबले हे श्याम थ्यंकः वल । “जि छैं वना च्वना” धाधां थहां वल ।

तलं मां बजि ज्वना कहां वल । निम्हेसितं नापं तथा बिल । श्याम थौं भचा लिबाक द्हां वःगुलिं नय् पित्यात थैं काचा काचां भ्वा भ्वा तिना नल । जि ला नय् मास्ति वःगु मखु । अथैं मनसे सुंक च्वना च्वना । मां न न धका हाल, श्याम नं हाल । अले छाय् सीके धया थैं मती वन । अथैं कया नया । बजि-बाजि नय्-नी धुंका श्याम व जि नापं पिहां वया ।

कन्हे खुनु निसैं जि श्यामथा छैं मवना । जि सःतः वनेगु पलि वं सःतः वइगु जुल । गबले गबलें लय् पिने हे नाप लाइगु । अले छैं जूसा छैं तुं पिनेसा होतले बजि नय्गु चलन जुल । श्यामया छैं वनेगु गाकं हे म्ह जुल । तर गबलें गबलें

श्यामं हे जिही याना व्वना यंकीबले वना । उबले वनेबले
मांमं काय् मवया छु जुया मवया धका कुतुकुला न्यनीगु । जि
उगुं थुगुं त्वह तया खं त्वपुइगु । उबले ला शान्ता खंसां मखं
छु याय्गु चलन जुया वल ।

श्यामं सतः मवःगु नं तःन्हु दत । जि मवनागु नं
ता दत । अकिं काय् मवल छु जुया मवल छुं मस्यु । जि नं
न्हापा स्वया मलात । लासां वयागु अहिं हे नं वने मास्ति
मवः । वनेला वनेला धया थै मती ल्वीगु । शान्तायागु भद्रता
खँखँ वाक्क वइगु । अले वंगु पला हे लिचिलीगु । अकिं हे मवना ।

तःन्हु दत वं काय् तमं कयंगु ? छु खँय् तमं कयंगु ? धका
आपा विचा याय् धुन । तर जिगु मगजं ल्वीके मफु । गुलि
माला गुलि अध्ययन याना छुं नं मल्ल । प्रेम पत्ती ला जि
विचा हे मयाना । काय् धासा याय्मागु आवश्यक नं मताया ।
न्हाथे धासां पासा । पासाया केहें । हानं न्हिया न्हिथं वना
च्वनागुलि बांलागु नं खँ मखु ।

अकिं थव खँय् जितः थःत थमं विश्वास मवं । अयसां पला
मन्हा । कन्हु थयक् चाहिला वयागु श्यामया छै न्ह्याने थयन ।
इयाले वहे शान्ता च्वना च्वन । न्ह्याःने केब दःसां मूळ्य् तक
खने दु । अकिं वं स्वया लिफः पुलें मांमं कखः वल । जितः
खनेवं सःतल । म्हा धाय् मक्किन । सरासर दुहाँ वना ।

श्याम ला ताय्पत्राय्दं लासाय् ग्वारा चिना च्वन ।
वेहोश । गोन्हु दत धयां न्हेन्हु दत धका लिसः बिल । सुं हे
मकयना ला धयां वहे कांका वैद्य कयनां च्वं त्वपू वःगु उकेसं
सेखं ज्वर जूगुलिं न्हेनु तक वासः नके मज्यु धका धाल हँ
धका बुढीं मिखाय् ख्वबि जाय्क तल ।

थुलि खँ न्यनेवं छुंकां मधासे काचा काचां पिहां वया ।
न्ह्याःने तुं च्वंगु जीप छगः ज्वना भोंसिक ब्वां वना । अनं
डाक्टर व्वना हयाबले श्यामया ल्वय् हिला च्वने धुंकल ।
अयनं वासःइसः च्वया बिया थकल । तर डाक्टरं नं आशा
मकाल । वासः याय् लिपा लागुलिं निमोनियां गाकं थी धुंकल ।
वहे वासः हया नकां ज्वर छुं कलात । भचा चेतना वल ।
सीत्यंगु मत थी थै थित । अले जि खनेवं मां केहँचा छंगु

भरे धाधां मिखा तिसित, तिसितं ।

उबले निसें व छै वनेगु लँपु हे त्वादल । न्हापा हे मवने
धुंगु आ अन वनेगु तापात । तर बुढीयात मन तय्मागुलिं क्को
निको वना बिचा सचा याना च्वना । उलि हे । वयां लिपा
जि नं छै ज्या दत न्हापा थै वना स्वः वने नं मफु । अयसां
मने ला धन्दा धाय् ला छु धाय् मन ला अन हे जक । अकिं
लँय् लीं ज्वीबले व छै क्को मखसें गबलें मवना ।

बुढी इयाले खने मदुगु नं ता दन । शान्ता नं केवे
मखनागु यक दत । न इयाले हे खना । गुखुनु श्याम मंत
उखुनुनिसें व छैया जिगु लागी शोभा हे मन्त । स्वय् हे गर-
खेसे च्वं । उकेसं याकःचा अलगगु छै । स्वय् हे किं भां दंथै च्वं ।

बुढी खने मदुगु आपा दुगुलिं क्को स्वय् धका वनागु
शान्ता आते जुया क्को क्कोपिने स्वइगु क्को क्को दुने
वनिगु । थव खना जिगु मने पाप मती लुल । बुढी नं छुं
ज्वी ल्यन ला धका मती ततं दुहां वनां ला बुढी थसः पाया
फू फू दम वय्का च्वने धुंकल ।

काचा काचां मां ! मां !! छु जुल ? धका न्यना । जिगु
सः तायवं तिसिना च्वंगु मिखा कना स्वत । जिगु खा स्वस्वं
मिखाय् ख्वबि जाय्क तल । शान्ताया खा स्वस्वं नं ख्वबि
धरधर हाय्कल । थुकें स्पष्ट सीदु म्हाय्या पीरं हे बुढीं
थःगु प्राण तोते मफया च्वन ।

उखे देपाय् च्वना शान्ता थःगु पुली भोसुना ख्वया च्वन ।
उबले लः त्वनेला धका लः क्तकि त्वंका । लः त्वत्वं निपा ल्हा
नं ल्हना मा जुल । छु मालागु मां ? धाधां जव ल्हा जि
ज्वना । देपागु ल्हा शान्तां ज्वन । उबले हे नसा खिचे या
थै याना जिपिं निम्हेसिगु ल्हा नं साला जिगु ल्हाते शान्ताया
ल्हा तया अस्पष्ट सलं म्हुतु संकल । अले मिखा तिसित ।
अबले जिपिं निम्हेस्यां छुं धाय् मफु । जि वयात स्वया
च्वना । शान्ता जिगु ल्हा तुं ज्वना ख्वल ।

वया जि साप मयः जि खन कि हे तं पिकाइगु । अजः-
म्हेस्यां थौं जिगु ल्हा कसिक ज्वना तल । तोहे मतोत् ।
काय् थै मस्यु । जि मथू ।

नगुत पाहाँ वैचवन

श्री चित्तरञ्जन 'नेपाली'

थौं सर्गतं कहां वया फुक नगुत
जिथाय् छे पाहाँ वैचवन ।
कयवे छचाखेरं भो छुना च्वंपि
नगुतयत्—
न्हुन्हुं अन्ति लुलुं
जिमि कलातं अय्ला त्वंका चवन ।
च्वे सर्गते याकःचा थिना
तिमिलां थव फुक स्वैचवन ।
स्वस्वं तिमिलाया ख्वा ख्युंया वन,
नुगः मछ्रीस्य चवनावन ।
थमं उलिमछि राश-लीला याका ।
थःगु सौन्दर्य त्वंका
थिका तःपि नगुतसें—
छको च्वेतक नं मस्वसें
न्हिला न्हिला थथे मस्त जुया
अय्ला त्वना च्वंगु खना

तिमिलाया साप नुगले स्यात !
मिखा नं जाया वल,
वं सुपांया गां थःगु ख्वा तोपुल ।
थुवले हे वं—
भ्वे सिधय्का छह्य वृद्ध नगुं धागु ताल,—
तिमिलां पृथ्वीले ह्याइपुया तोता वैगु धका
जिमित हेकुगु जुयाचवन ।
थन वया जिमिसं सिल—
थनया सौन्दर्ये जीवन दु खनिसा !
उर्वरा शक्ति दु खनिसा
थन लाख तिमिला दु खनिसा !
अले ख्वाख्वं तिमिलां थःत थमं धाल—
जि सीह्य ! शीताङ्गह्य !!
थः थह्यं वंचना ल्यो वैह्य !
सुथसिया प्रहरे नगुत हर् न्हिला थहाँ वन,
उखुनु न्हिच्छित तिमिला सर्गते मवः !

(२६९ पेजया ल्यं)

छगू खँ ल्हाःगुया पलिसाय् छु प्रकारया कार्यवाही यायेमाः
धका निर्णय याना तयेगु ?”

(धर्मोदय वर्ष १० पूर्णसंख्या १९-२०-२१ पृष्ठ ८११, ८१२)

‘थ्यागुला’ च्वत, हानं ‘ल्हाःगुया’ नं च्वत । गय थव ?

“जिमिसं स्वय घाटा बजेट पुरा यायेमा चाहे जगेडा
तयेत हे थजुइमा ।...अज थथे माफि विताय् पोता लगय
याय्गु ज्या न्हापा न्हापाया सरकारं हे याय् धुंके मागु खः ।
मेखे वितावाल घाय् छपु मपुसे म्हाय् (किसान) या परि-
श्रमया आलोचना जक याना मोज उडे याना च्वनि ।”

(नेपाल भाषा पत्रिका दँ ३, ल्या १५३)

‘खयं’ नं च्वत, ‘यायेमा’ नं च्वत, ‘धाय् मजिउ’ नं
च्वत, ‘पोता लगय याय्गु’ नं च्वत, ‘मोज उडे याना’ नं

च्वत । थथे सम्पादकीय ला च्वये मजिउ । थव छुं मखु,
भीगु भाषाय् च्वयेगु भाषा रूपय् यःम्हस्या यत्थे तिनि ।
उकिं थथे सम्पादकपित च्वये ज्या मछि जुया च्वनिगु नं खः ।
तर थःगु छगू आधार ला दयेमाः थै च्वं ।

जि थव लेखय् गुगु-गुगु खँय् गुगु-गुगु सफूयात अथवा
च्वमियात कुंखिना खँ ल्हाःना सलसलीं जक याना जुल ।
कुंखिनेगु हे जिगु उद्देश्य मखु । भीगु भाषाय् व्याकरण छगू
माल धायागु सम्म खँ वयनेत छुं थमं खना थै ताया थै
च्वयागु सम्म खः । आशा दः, थव जिगु लेखं सम्बन्धित
वैयाकरण भाजुपित छकः ठण्डा दिमागं विचाः याकिइ ।
साथसाथय् मेरो गोरुको बोह्रै टका नीति पयासुका छगू
खँय वयेत खः भाइ ।

भीगु साहित्ये बाखं

श्री कृष्णचन्द्र सिंह प्रधान

[थ्व आलोचनाया भूमिका भाग 'नेपाल' ऋतुपौया ४६ अंके प्रकाशित जूगु दु । उकिं थ्व लेख ब्वने न्ह्यो छको 'नेपाल' या ७६ शिशिर अंक लुमंका दीगु उत्तम—सं०]

चित्तधर—'खुपु बाखं' नेपाल सम्बत् १०६७ स प्रकाशित जुल । दकले न्हापां प्रकाशित जूगु कृति जूसां थुकी स्यहागु पह दु । छाय्धासा अबले भी जला-भाय् नेपाली आधुनिक बाखं प्रशस्त पिहां वय् धुंकल तथा कहानीया सफल प्रयोग व कृति खने दय धुंकल । हिन्दी कहानी सफुत नं गाक्क प्रचार जुया च्वंगु खः । थथे आधुनिक कथा जगतं नेपाल भाषा-लेखक बाँलाक परिचित जूगुलिं बाखं भीगु लागी नं बिलकुल न्हूगु व अपरिचित वस्तु मजुल । थुकें याना दकले न्हापां पिहां वःगु सफु जूसां "खुपु बाखने" नञ्चातय्गु प्रयोग मजुसे प्रौढ तय्गु शिल्प दु ।

'खुपु बाखं' या बाखने टेकनिक व शैली ज्यःगु कलमया निश्चितता दु, कातुगु प्रौढता दु । आधुनिक कथा साहित्य सरह कथावस्तुया निर्वाह चमत्कारिक जू । विषयवस्तुया दृष्टिकोणं नं "कल्या है मखुत", "पौ", "आशाया बलचा" प्रगतिमुखी जू, स्वस्थ जू । कथावस्तुया निर्वाचने चित्तधरजुया ध्यान सरलता पाखे मवं, न मेपिनिगु बाखने थें तप्यंगुकथं कथावस्तु (प्लट) या निर्वाह जूगु दु । कथावस्तुया निर्वाचन हे छगू चमत्कारपूर्ण व आकस्मिकतायुक्त जूगुलिं चित्तधरया विशेषता कहानीया चमत्कारिक अन्त याय्गुली दु । हिन्दी कथाकार जैनेन्द्रया 'प्रायश्चित्त' व मोपासाया 'नेक-लेस' बाखंया अन्त गुलि मार्मिक व चिरस्थायी जू अथे हे चमत्कारिक मजुसां चित्तधरया बाखंया

अन्त मार्मिक जू । ब्वनेबले च्वनिसें गुगुं वस्तुया अन्तिम निर्णय—वाज-खबर पाठकं काय् फैमखु, छगू भावं ब्वनायंकइ परन्तु परिणाम वयागु अःखः ज्वी, धनं तुं कहानीया अन्त ज्वी । तर 'शिवसुन्दरीया सः' बाखने थ्व निर्वाह-वैचित्र्य सफल मजू । पाठक-यात संशयात्मक भावया जंजाले ततमत क्यंका थःगु अन्तिम परिणामे सोत्सुक थ्यंकेगु कथाकारया कला निपुणता खः । तर अन्ते थ्व चमत्कारिकता दया नं तबि उत्सुकताया तीव्र गति तथा संवर्षया क्रमिक विकास मन्त कि बाखंया रोचकता शिथिल जुइ—कथा-विकासया गति ततमत क्यं थें जुया कहानीया भाव थथे खः धैगु पाठकं मसीगु कथं दुसुला च्वंसा छिष्टताया भारं भयातुया बाखं बोझिल ज्वी मज्यू । चित्तधरया बाखं प्रायः थ्व शैली-छिष्टतां भयातुया छु छु थें च्वं वं । कथोपकथन नाटकीय व भावुकतायुक्त जुया नं वातावरणया भ्रसा ग्वय्गु अथवा दृश्य उपस्थित याय्गु तरीका उलि रोचक व सरल मजू ।

चित्तधरया पात्रत कथा-जगतया सीमित समाज वा प्रदेशया नायो-नकिं थें मच्चं । गुगु वस्तुया आधारे कहानी निर्माण जूगु वः व वस्तु-तत्व सामाजिक व्यवहारे घटित जुया च्वंगु घटनाया स्वाभाविक चित्रणे विकसित जूगुलिं वया नायो-नकिं नं भी समाजया व्यक्ति थें तुं साधारण व सजीव रूपे खने दु । तर थथे जुया नं प्रेमबहादुरया पात्र थें व्यक्तित्वशाली जुया न्हामच्युसे क्हाइमेकसया

निर्वाह निम्ति अथवा प्लुटया उद्देश्य पूर्तियां लागी जक निर्मित जूपि थें च्वं । अथे जूगुलिं चित्तधरया बाखने पात्रया मू गौण व आकस्मिकतायुक्त कथा-वस्तुया आश्चर्यजनक अन्त व कला प्रदर्शन याय्गु प्रधान लक्ष्य थें च्वं । थुकथं चित्तधरया शिल्प-कौशल कारीगरीपूर्ण नकशां कथावस्तुया मा हनेगु व वयात कलात्मकता साथ प्रभावशाली व चमत्कारिक ढंग व्यक्त याय्गु हे खः ।

“खुपु बाखं” पिहां वया स्वदं लिपा केशवलाल कर्माचार्यजुया “जि पिहां वने त्यल” व धुयाखां साय्-मिया “न्याफो खां” पिहां वल । अले, निदं लिपांनिसें आतक दँय् छम्ह धैथें बाखं-मचा दँयदसं मीगु साहित्यं थ्वै च्वन—पूर्ण ‘पथिक’या “अपराधी” (१०७२); धुयाखां साय्मिया “मूखां” (१०७३) “बवाला” (१०७४); प्रेमबहादुरया “ती” (१०७५) थवया लिपा ने० सं० १०७७ स हानं निगू बाखंपुचः पिदन—पथिक’या ‘छपाःचित्र’ व आशाराम शाक्य या ‘हिलावुला’ । १०७८ रे तीर्थलाल नघःभनीया कहानी संग्रह ‘बवधासा’ नं प्रकाशित जुल । थथे मीगु बाखंया सफूत मीगु न्होने दु ।

केशवलाल—प्रकाशनया तिथि स्वयंभवे “जि पिहां वने त्यल” थिपिं मध्ये थकालि । थवयासिकं न्हो नेपाली नं वय्कःया तःपु बाखं प्रकाशित ज्वी धुंकुगु दु । “जि पिहां वने त्यल” सफुलिं नेपाल-भाषाया कथा-लेखकया रूपे नं परिचित जुया दिल ।

“जि पिहां वने त्यल” सफू कचाय्क ब्वने धंका नं मनया अतृप्ति व असंतोष,—अले घृणां म्ह कुचुया वः—गन गन कुचुसे, काचुसे थ्यू थें च्वं—समाधान मजू । थुकी जम्मा गुपु बाखं दु । ‘मोटर साइकल’ छपु तोता मेगु व्याक बाखं प्रेमया संकुचित व दँसिचा विषयवस्तुया पोष्टिगं नया ब्वलंगु दु । थपाय्धंगु संसार दु, थुलिमद्धि घटना घटे जुयाच्वन,

किसिम-किसिमया खबर न्यने दु—तर केशवलालया लागी थुके बाखंया प्लुट मदु । अथवा बाखं च्वय् लायक मजू । प्रेमया विषययात हे छगू स्वस्थ व स्वाभाविक तवरं हना यंकुगु जूसा नं संतोषया खँ खः । थौंकन्हे चलचित्र-जगते खने दुगु ल्याय्म्ह-ल्यासेया दंगु प्रेम, उच्छृङ्खल मनोभावना, शेक्सो-न्मुख कामना, कामुक विचार आदि हे “जि पिहां वने त्यल” या विषय-वस्तु खः । थवयासिकं अप्पो छुं दःसा व खः मिसा वयसं जाम्ह चञ्चल ल्यासेया शरीर-संचालन व भाव-भंगिमां वयागु जवानीया परिचय व्यू थें “जि पिहां वने त्यल” या प्रत्येक बाखनं नं केशवलालजुया यौवनया परिचय वियाच्वंगु दु । स्वैदिसं—

“लु जा लुल, तर वैत थःम्ह ‘प्यारी’ दय्केगु गथे ! थःम्ह ‘प्यारी’ जा जुल धाय्का, तर थःहे वया ‘प्यारा’ ज्वीगु गथे !”

—थःथःगु लँ

“रजनी मचायात धाल”—“जिनाप ब्याहा याय् योला ? तर चौबिसै घण्टा जिनाप जक भुले जुया च्वने मानि !”

“गुम्हेसिके पय्न वोंसा जी” धका गब्लें गब्लें पृथ्वी नं वय्थें वय्थें याइगु ।”

—रजनीया साइन्बोर्ड

हिन्दी सिनेमाया वासनायुक्त शैली व टेकनिकं छुं फरक मजू । ‘गोलेसा गन दु’, ‘निगेटिभ् पोजि-टिभ्’, ‘रजनीया साइन्बोर्ड’, ‘थःथःगु लँ’ थव हे कोटिया कहानीत खः । च्वंनिसें कथ्यंक ब्वनादिसं प्रेम व विवाहया खँ तोता मेगु खने दैमखु । कहानी तिक्खर याय्गु मसला केशवलालं थव सिवाय मेगु मखं । थथे उच्छृङ्खल प्रेमया घःचा दुने केशवलालया संसार दु, मनं लूगु फुक्क दु, थुके दुने इमादुं ब्वः कया वास्तविक प्रेमया रसास्वादन याकेत स्वयंगु धृष्टता

जक खः । न्हाक हे वेश्यावृत्ति अपने याना एवा थना च्वंपि चरित्रहीन मिसात नं “रजनीया साइन-बोर्ड” या ‘रजनी’ थें वैकें थ्वैकें वना जितः ब्याहा याय्ला धया ज्वीमखु, जुया ज्वीमखु । थव व्वना पौराणिक बाखं वा दन्त्यकथा लुमनावल “निगेटिभ् पोजिटिभ्” बाखं जा थौकन्हेया हिन्दी फिल्म दय्केत लवःगु भापा ।

गुगुं बाखनं थौकन्हेया उच्छृङ्खल प्रेम व प्रेमी प्रति व्यंग नकुगु धैगु अर्थ नं छ्याय् फु । ‘थःथःगु लं’ बाखंया संदेशे थः कला तोता मेपि मिसानाप प्रेम याना लात नय् मागु तथा थः कलानाप पासां प्रेम यागु खँया निराशां थः दुगु वस्तुइ सन्तोष याय्माः धैगु शिक्षा लिकाय् फु । तर थव बाखंया शैली, भाषा व चरित्रं नं प्रेमया अस्वस्थता क्यं । अले थव बाखंया मौन वा प्रत्यक्ष संदेशनाप ‘जिम्ह छम्ह पासा’ या सन्देश शिक्षा तसकं हे ल्वा । प्रेमया वास्तविक किचः ‘व हे खः’ बाखने खने दु । वास्तविक प्रेमीयात तोता अर्थलोलुप सुखया आशां मेम्हनाप ब्याहा याय्गु स्वतलें व खँया पञ्जाय् लाय् त्यंगुलि थव संदेशं प्रेम-विवाह (Love marriage) या वास्तविकतायात क्यं अथवा प्रेमया दृष्टि थव बांमला धाय् फै मखु ।

बाखंया मौन सन्देशं बाखं च्वमिया सिद्धान्त तथा दृष्टिकोण स्पष्ट जू । वास्तवे केशवलालया जीवन-दृष्टी फ्रायडीय मनोवृत्तिया किचः लाना च्वंगु दु । उकिं शेक्सोन्मुख विषयवस्तु पाखे विशेष झुकाव दु । सामाजिक सुधारया नैतिक दृष्टान्त, अथवा नैतिक सुधारया सामाजिक पक्ष नं शेक्स सम्बन्धी आधारे अवलम्बित जू । थव खः फ्रायडीय मनो-विकार अथवा शेक्स संबन्धी अस्वस्थ मनया विकृत रूप । मनोविज्ञानया लँय् फ्रायडं व्यूगु देन सर्वथा अनुपयोगी तथा अस्वस्थ धैगु जिगु धापू मखु । तर

भौतिक मने अवचेतन मनया राज कायम याना मनुतयगु मानसिक भावना कुण्ठित याना बीगु शेक्सवादी मनोविज्ञान वा दर्शन अवश्य नं अस्वस्थ मनया विकृति सिवाय धाय् फैमखु । थज्यागु हे मनोविकार व अस्वस्थ भावनाया विकृति कथाकारया दृष्टिकोण ‘जि पिहाँ वने त्यल’ सफुती हःगु दु । मेगु खँ, प्रेम तथा शेक्स विषयया उल्लेख यायवं अथवा दृष्टिकोणे थव भाव खने दय्वं थव फ्रायडीय विचार धाय् फैमखु । अथे हे तुं अवाञ्छनीय वा त्याज्य व मनोविकार नं धाय् मज्यू । तर केशवलालया उक्त बाखं पुचलं धा, फ्रायडया दृष्टि वा मनोदशाया सफल प्रभाव मदु । प्रेमया स्वस्थता व सौष्ठव रूप माः,—थवयागु विकार मखु ।

छुं भचा यूरोपियन कथावस्तुया प्रभाव नं लेखक-याके खने दु । अक्सर म्हायूनाप अबुं प्रेम याइगु, माँनाप काय्या शेक्सोन्मुख क्षुधा खने दैगु, दाजु-केहेँ या प्रेम संबन्ध इत्यादि यूरोपियन समाजे, कथा-उपन्यासे व्वना-न्यना वैचवना । शायद केशवलालया “थः ला कतः ला” बाखं थव हे प्रभावया अप्रत्याशित रूप जा मखु ?

केशवलालया स्पष्ट सिद्धान्त वा वैवाहिक दृष्टिकोण ‘जिम्ह छम्ह पासा’ बाखने गुलि खने दु शायद मेमेगुली मदु । कथा शैलीया दृष्टि संगृहीत बाखं-पुचःत मध्ये थव स्वस्थ जू । तर थव बाखंया आदर्श व कथाकारया धापू छु वैवाहिक सुखया उद्देश्यं स्वयंबले नं अपने याय् लायक जू ? छु सामाजिक जीवनया सुखद अनुशासन थव सम्बन्धे दय् फइ ? च्वमिया आदर्श बाखनं कना च्वंगु दु—

“संसारे भी छायाँ वैगु ? आनन्दया लागि हे मखुला ?”

X X X

उकिं हे जिं कलायात परित्याग याना, थन

वया च्वना । थम्हं मालागु वस्तु थःगु हे न्ह्योने दय्क दय्कं कल्पनायात कयाः थःगु आनन्दे वाधा हया च्वनेगु...जिगु विचारे जा थ्व दम्भ जक खः”

X X X

थ्व खँ छम्ह विवाहित पुरुषया खः । व पुरुषया सल्लाह दु—“जिम्ह व उम्ह कलायात नं जा आनन्द मा धाइ । खः, थ्व खँ जि माने याय्...यदि मिसां थ्व खँ स्यूसा, थूसा, थः रुचि अनुसार वं नं आनन्द काय् फु ।”

थुकिया माने खः थःथः आनन्दया लागी ब्याहा यानाम्ह छुं म्वाय्क तोतेगु, व मेम्ह कला वा भात तैज्वीगु अधिकार दु—मिजंयात नं, मिसायात नं । थुगुकथं न्ह्याक तैदिसं ।

[थ्व बाखं च्वना वय्कःयागु हे छगू मेगु अप्रकाशित बाखं लुमना वल । व बाखं नेपाली च्वैतःगु व ‘जनसाहित्ये’ प्रकाशित याय्त बिया दीगु खः । व बाखं व थ्व ‘जिम्ह छम्ह पासा’ बाखने भ्या भचा नं पाइमखु । फरक थुलि हे खः कि उकी विवाहिता पत्नी मेथाय् पय्न वनी, थुकी विवाहित पुरुषं मेम्ह कला हइ ।]

येवं तुं सच्छिम्ह हय्गु व मयेवं तुं वाञ्छय्गु स्वतन्त्रतायात हे कथाकारं व्यक्तिगत स्वतन्त्रता भापा थ्व बाखं च्वःगु स्पष्ट जू । वैयक्तिक इच्छा व आनन्द सामाजिक सुख व विकासया अनुशासने अनुशासित जुया च्वनी । व्यक्तिगत आनन्दया लागी न्ह्याम्हेसां न्ह्यागु यासां ज्यूसा समाजे अराजकता व अनुशासनहीनताया राज जुइ । थज्यागु अनुशासनं हीन इच्छायात प्रोत्साहन बीगु व्यक्तिगत स्वतन्त्रता मखु; थुकें न सामाजिक शांति-सुख कायम ज्वी फइ, न उन्नति । थथे हे खःसा बहुविवाह नं जा व्यक्ति-इच्छा व आनन्द उत्पन्न जूगु प्रथा खः—थ्वयात हानं व्यक्ति-स्वातन्त्र्यया

नामे, आनन्दया लागी छाय् मम्वाके ? व्यक्तिगत आनन्दया नामे उद्दण्डता व भ्रष्टता हय्गु अधिकार व प्रोत्साहन बीगु सामाजिक दोष खः । यदि ‘डाइभर्स’—पाचुके—या अधिकार निम्हेसितं दय्माः धैगु अभिप्राय खःसा थ्वयागु ढाँचा मेगु हे ज्वीमाः । आनन्दया तोह चिना मखु, अज्यागु हे छगु बांलागु वातावरण अथवा परिस्थितिया ग्वसा ग्वय् फय्केमाः गुकिंयाना ‘डाइभर्स’ मयासें मजिल । “जिम्ह छम्ह पासा” बाखने लेखकं बीगु स्वतन्त्रतां जा कहानीकारया पासा चरित्रहीन धैगु जक म्हसिल ।

थथे ‘जि पिहाँ वने त्यल’ सफूया प्रायः बाखने कुशवाहाकान्तया मृत आत्मा दुफयाना न्वाना च्वंगु थें च्वं । थथे उच्छृङ्खल प्रेमया अस्वस्थकर ढाँचा, तथा शैक्सोन्मादी रूपया विकारयुक्त शैली, व फ्रायडीय विचारया विकृत प्रभाव लाना साहित्यिक स्तरं गाक हे फ्वे कुतुवंगु दु । सफूया नामकरण जुयाच्वंगु ‘जि पिहाँ वने त्यल’ बाखनं सामान्य जनतां अवश्य मनोरंजन काय् फइ । मिसातय्त हेबाय्-चबाय् याना तःगु व्यंग-हास्य मिश्रित बाखं खः गुकी शिष्ट व्यंग व हास्य मदु यद्यपि थ्व अवश्य खः मिसातयगु कमजोरीया छुं मनोवैज्ञानिक विश्लेषण थुकी जूवंगु दु । बरु केशवलाल-जुया बाखंत मध्ये ‘महिला संघया आम सभा’ सफल, परिहासयुक्त, स्वाभाविक व चटक च्वं । महिला समाजया चित्रण सजीव जुया इमिगु मनोविज्ञानया स्वाभाविक निवारण दु । बाखं मनोवैज्ञानिक जू, व शिष्ट व चातुर्यसाथ इमिगु मनोदशा वा कमजोरीयात लेखकं निर्भीकतासाथ बला व्यूगु दु ।

कथावस्तु सरल; जटिल व समस्यापूर्ण मजुसे सामान्य जू । बाखंया कथावस्तु

१०००

भीगु साहित्ये बाखं]

[२७७

सरल जू थें ध्वयात व्यक्त यायूगु शैली एवं भाषा नं सरल, साधारण व मनोरंजक जू। हास्य व व्यंगया पुटं अझ अपो आकर्षक खने दु। तर केशवलालया हास्य व व्यंग स्वस्थ व स्वाभाविक मनोरंजकतां भ्यलेमपुसे कृत्रिमताया आवरणे प्रयोग जूगुलि उलि स्वाभाविक अले शिष्ट नं मजू। अशिष्टताया छं छं गन्ध वः। तर 'महिला संघया आम सभा' ध्व दोष आपलं मुक्त खना।

धूस्वां सायूमि—ध्व हे ताके भीगु साहित्यिक जगते न्हूम्ह नवयुवक विद्यार्थी कथाकार धूस्वां-सायूमि खने दत। धूस्वां सायूमि 'न्याफो स्वां' ज्वना साहित्य देवीया मन्दिरे वय् न्ह्यो प्रेमबहादुर कंसकार फाट्टफुट्ट बाखंया किगलं पुज्याज्यां साहित्यिक गः चाहिले धुंकुगु खः। थथे धूस्वां सायूमिया न्ह्यो बाखंया संसारे गः चाहिला पिने हे नमस्कार यायूगु जक जुल। खः, थथे सफूया रूपे कहानीकार खने मदुमां कहानीया विभिन्न विशेषता व सफलता खने दुपि कथाकारत जा धूस्वां सायूमिसिकं थकालिपि मदुगु मखु। तर पिदंगु सफूया आधारे आलोचना वा सिंहावलोकन यानागुलि सफूया ल्याखं धूस्वां सायूमिया उल्लेख न्हापां यायूमागु आवश्यक जुल।

खुदं-न्हेदं न्ह्योया नेपाया इतिहास क्रान्ति-कालीन व जाग्रतिया इतिहास खः। सायूमि ध्व हे परिस्थिती ब्वलंम्ह लेखक जूगुलि ध्व परिस्थिति व घटनाचक्रया परिचय व प्रभाव सायूमिया बाखनं विशेष याना क्यनाच्वंगु दु। बाखं-क्षेत्रे सायूमि वयूगु न्ह्यो बाखं—कथावस्तु व शैलीया दृष्टिकोणं—छगू धारा पाखे जक न्ह्याना च्वंगु खः—विशेष याना प्रेम, विवाह, मानसिक स्थितिया चित्रण व गठि फयनेगु इत्यादि। ध्वयासिकं थां वना सामाजिक, घरेलु दुर्व्यवस्था, व व्यवहारया चित्रण छं भचा खने दइ। काल-सीमित प्रतिबन्धया लाचारं लेखक तयूगु च्व-ज्याय् छगू प्रकारं प्रतिबन्धे अनुशासन व अनुमोदनया संस्कारं हा काल। ध्व अवस्थाय्—पिरियडे—कलाया छं विकास व परिष्कार अवश्य जुल। परन्तु २००७ या क्रान्ति लिपा साहित्यया क्षेत्र विस्तृत व विषय-वस्तुया दृष्टि जटिल, समस्या-

पूर्ण, विविध जुल। थुकी मध्ये राजनीति व अर्थ-प्रधान समस्यां ध्वागु तथा थुकें प्यहाँ वःगु मेमेगु स्थिति, जटिलता व जीवन संघर्षया वस्तुत बाखंया विषय जुल। मुक्ति व स्वतन्त्रताया न्हूगु जागरण, अले जन-चेतनाया विशाल लहर बाखने नं व्यक्त ज्वी मागु हे खः। थुखथं थौंकन्हैया बाखं जीवनया विभिन्न स्रोते न्ह्याना वास्तविक चित्रण यायूगु व जीवन-गठि फयनेगु क्रियाय् समृद्ध जुयाच्वंगु दु। धूस्वां सायूमि, प्रेमबहादुर तथा आधुनिक कथाकार-तयूगु बाखने ध्व भाव प्रतिपादित जुयाच्वंगु दु। विषय वस्तुया परिवर्तन व विस्तृततां याना कहानीया टेकनिके न्हूगु प्रयोग खने दैचवन।

सायूमिया स्वंगू कहानी संग्रह प्यहाँ वय् धुंकल। जेठाम्ह खः "न्याफो स्वां"। "न्याफो स्वां" व "ब्वाला" या बाखने उलि उल्लेखनीय परिवर्तन व शैली भिन्नता खने मदु। तर "मूस्वां" थिपि निगुलिसिकं पा—कथावस्तुया ल्यज्या; शैलीया रूपे; वर्णनया ढाँचाय् ध्व लयुकथा नं जा खत। विषय वस्तुया दृष्टिकोणं स्वत धासा स्वंगुलीसं छगू भाव-साम्यता दु—"मूस्वां" ले छायावादी शैली व काव्यात्मक अभिव्यक्तिया रूप दु, सायूमिया कथावस्तुया नसा खः समाज, शोषण, धनी-महा-जन-जमिन्दार, इमिगु अमानवीय व्यवहार, वदमाशी, रूढिया विरोध, पराधीनता, ध्वयात चपवीत स्वैजूपिनिगु आन्दोलन, सरकारी दमन, अव्यवस्था आदि आदि। राजनैतिक युग, नव-युवकया न्ह्यपु अले कःघाय् मफुगु गंजागोल—स्वंगुलिया धा सायूमिया बाखने न्ह्याना च्वंगु दइ। प्रगतिशील विचारधारा व दृष्टिकोणं बाखं ब्वलंगुलि बाखंया अभिप्राय तथा उद्देश्य उपयोगी जू। सामान्यतम मतभेद दःसां सैद्धान्तिक पक्ष बमला धाय् फैमखु। थथे थःगु बाखंया पृष्ठभूमि कथाकारं जीवनया विभिन्न सामाजिक वास्तविकता व न्हिन्हिसिया घटना-प्रवाहयात दयकल। उकिं सायूमिया बाखं प्रायः सामयिक राजनीति, आर्थिक आदि नाप सापेक्षता तथा वर्तमान सामाजिक जीवनया घटनास्रोते मा हनाच्वंगु दु। कथावस्तु व पात्र कहानीया घेरा दुने सीमित

मनुसे वैगु लाक्षणिक संबन्ध व लक्ष्य समाज वा देशे घटित जुया उपदेशात्मक संदेश बीगुली दु। साय्मिया पात्रत प्रायः एकस्थलीय जुया नं कथा-वस्तु दीर्घ कालक्रमया रूपे महंसे विकसित ज्वीमखु। अथे जूगुलि कथावस्तुया स्वाभाविक विकासे घटना वा संघर्ष मन्हासे घटना घटित याना बाखं बहाकेगु बानि खनेदु। अले पात्र कथाकारया उद्देश्य सफल याइम्ह साधन थें जक च्वं अर्थात् कृत्रिम। उकिं पात्र कहानीया वातावरणं स्वाभाविक रूपे सृष्टि जूम्ह सामाजिक व वास्तविक मनु थें मच्चंसे कथाकारया कृत्रिम सृजना—निर्जीव प्राणी—थें च्वं वं। थथे जूगुलि कहानीया पात्र—नायक-नायिकातसें पाठकतयगु सहानुभूति, साला काय् थाकु। अले पात्रत विशेष याना उन्नत प्रकृतिया बुद्धिजीवी थें च्वं। बाखंया विकास मनोविश्लेषणिक मजू। थुकें याना पात्र व संबन्धित वस्तुया आभ्यन्तरिक-चित्रण व दर्शन सूक्ष्म ज्वी मफुत। बाखं ब्वनेबले बाखंया नायो-नक्रिया व्यक्तित्व न्होने मवः कथाकार खने दै च्वनि। थ्वया कारण कहानीया वातावरण ग्वय् मफुगु व चित्रण मनोवैज्ञानिक मजूगुलि खः। थ्व साय्मिया बाखंया दोष व असफलता खः। थथे जूगुलि कथाकारया संदेश-उपदेश तितित्याउँया आशा थें जक जुल।

चित्तधरया बाखने, बाखं मनोविश्लेषणात्मक जुया, कथावस्तुया इतिवृत्तात्मक विकासे पात्रया मौलिक व्यक्तित्व लोप ज्वीगु अथवा हनन ज्वीगु दोष खःसा, साय्मिया बाखने, बाखं निबन्धात्मक जुया, पात्रया भाराक्रान्त व्यक्तित्वं बाखंया स्वाभाविकता व विकासया सहजता खतं नया अमनोवैज्ञानिक ज्वीगु हे दोष धाय् फु।

शैलीया दृष्टिकोणं “मूस्वां” यात लघु-कथा धासां ‘चिचा’ यात जा बाखंया लघुताय् ह्यगु सम्म नं उदारता क्यने थाकु चाल। थ्व ब्वने बले गद्यकविता न्होने च्वं वः। छाय्धासा, थ्वयासिकं सत्तीगु नातां खःसां छुंभचा पिबःसा जक खः, दुबःसा ला काव्यात्मक रंगेभु गच्चंगु खने दइ। अभ ‘चिचा’ वा मूस्वांया बाखंचात भाव दुरूह जूगु

दु। उकिं थ्व ‘लघु-कथा’, जिगु व्यक्तिगत विचारे बाखं मधासे कथात्मक गद्य-कविता धाय् लवः। थय्क स्वयंबले गनं टैगोरया किचः खने दु थें च्वं, गनं स्तिफेन ज्विगया किपालु न्ह्याना च्वं थें च्वं।

मेगु खं, कहानीया रूपपक्ष (शिल्प) स्वत धासा ज्यःगु कलमया कौशल वा दक्षता खनेमदु। कथाकारया हृदय गुलि समसामयिक घटना-स्थिति आन्दोलित जूगु दु व हे विषययात उलि हे ग्यंक तीव्र व मर्मवेधी रूपं बाखने हना पाठकया न्होने तय् मफु। गुगुं विषययात बाखंया रूप बीमाल धासा व्रैत दुरुस्त वहे रूपे छ्यला गबलें बाखंया शरीर बांलाइ मखु। बाखंया विधाने लव्यक वस्तुतत्वयात छ्याय्गु, छ्यलेगु व हनेगु कला-कौशल तथा शिल्प-चातुर्य दय्माः। विषय-वस्तुयात लव्यक बाखं वनिमखु—शैली, टेकनिक आदि शारीरिक स्वरूप जक भिन्न ज्वी—बाखंयात लव्यक विषय-वस्तुया परिधान ज्वीमाः। साय्मिया बाखंया बुनावट कलापूर्ण मजूगुया कारण खः वस्तु-गठनया कथात्मक रूपे सिकं विषय-वस्तुया प्राकृत स्वरूपयात हे बाखंया मुख्य तत्व भापिया अर्थतुं प्रयोग याय्गु धारणा व व्यवहार। थुकें-याना कथात्मक कला व शिल्पया मौलिक सौन्दर्य हनन जुल; अले विषयवस्तुं भाराक्रान्त जुया बाखं केवल विचार वा वक्तव्यया संग्रहालय जुल। थुकें याना बाखं-शैलीं नं निबन्धया रूप का वन, अले प्रचारात्मक थें खनेदत। [भावपक्षया एकांगी दौडे खने दुगु थ्व कमजोरी सफलताया लागि अवश्य बाधक खः।] धार्थे धाय्धासा बाखंयात निबन्धया सफुली दुध्याका छुःसा थ्व निबन्ध हे जुया वनी ला धैगु शंका याय् फु “न्याफो स्वां” या ‘भम्चा’, “बवाला” या ‘जिपि न मनु ख’ साय्मिया बाखंमध्ये बांला धाय्माः। अले “मूस्वां” या ‘नसा’ नया, ‘लवापु’ याना ‘जीवन’ भिकेत ‘अधिकार’ मालाजुगु लघुकथा विशेष उल्लेखनीय जू। साय्मिया कथा शैली स्वयंबले ‘रिपोर्ताज’ तथा ‘स्केच’ या शैली नाप अप्पो सत्ती। भाषाय् हिन्दी स्टाइल व हिन्दी शब्दया प्रयोग नं अतिकं हे जूगु दु।

सम्पादकीय

समय न्हा वनाचवन । परिस्थिति वया ल्यूल्यु
व्वां वनाचवन । दच्छि निदँ धाधां ध्व अंकं
'धर्मोदय' भिञ्जदँ फुत । ध्व भिञ्जदँया दुने 'धर्मोदय'
दैनिक, पाक्षिक, मासिक, द्वैमासिक पत्र-पत्रिका
क्रिजाकेहेँपिं स्वय खन व सफूया रूपे पिहाँ वःपिं
पासापिं नं नाप लाय् दत । तर बुया गुलिचां
मदुवं गुलि गुलि क्रिजा केहेँपिं न्ह्यच्याय् मदुगुलि
ध्वयात कम नुगः मञ्जि मजू । तर छु याय् थःहे नं
सदां इले पिहाँ वय् मफय्क उसाय् मदय्यो—छुलगे
जू । थथे हे जुया गबलें ग्राहकतय्त पत्रिका इले
मध्यं धका हाय्का तय् मालिगु व गबलें थःत ग्राहक-
तय्सं इले ग्राहकचन्दा छ्या महसे हाय्का तइगु ।
आ खुनु थथे हाय्के व हाले म्याय्क इले इले पिहाँ
वया चवने फय्मा धयागु ध्वया तःधंगु आशा दु ।

मेमेगु दँय् थेंहे थुगु १०७८ दँय् नं कविता,
कहानी, उपन्यास, नाटक, निबन्ध आदिया सफू
पिहाँ वल । थुकी मध्ये धर्मोदय सभा व श्रेष्ठ
प्रकाशन पाखें वंगु दँय् स्वया अप्पो सफू पिहाँ
वल । अले नेपाल भाषा परिषदं पिकागु नीछ्छ
कवितयगु अंग्रेजी अनुवाद सहितगु कविता संग्रह
व थथे हे भाषा प्रेमी महानुभावपिसं पिकया दीगु
सफू नं कम महत्त्वगु मखु । थुखथं ध्व १०७८ दँ
मेमेगु स्वया सफूया ल्याखं तःमि हे धाय्माः । हानं
हर्षया विषय खः थपाले १०७८ या श्रेष्ठ-सिरपा
थगुने नगुने थें साहित्यया छगू अंगयात जक मव्युसे
काव्य साहित्य, कथा साहित्य, निबन्ध साहित्य
स्वंगू विषययात बीगु श्री स्वयम्भूलाल श्रेष्ठजुं घोषणा
याना दीगु न्यने दत । वय्कःया ध्व भाषा-प्रेम
नेपाल भाषा-भाषी गबलें लवःमंके फइमखु ।

नेपाल भाषाय् आतक पिहाँ वःगु व थपाले पिहाँ
वःगु सफू स्वयबले साहित्यया मेमेगु अंग स्वया पद्य
साहित्य हे अप्पो खने दु । दके म्हगु खः निबन्ध
साहित्य । थौंकन्हे विश्वे पद्य साहित्यसिकं गद्य
साहित्यया आवश्यकताय् विशेष ध्यान वना च्वंगुदु ।
ख नं सर्व साधारण जनतां निसं कया धुरन्धर
विद्वान्पिन्त तकं गद्य साहित्यं उलि हे याकनं व अप्पो
प्रभावित याय् फु । पद्य साहित्य ध्वीकेत पाठक-
तय्के नं कवि नुगः दय्के मानि, कल्पनाय् व्वय्
फय्के मानि अले जक बांलाक थुइ, तर गद्य
साहित्य थःगु बुद्धि वर्कत अनुसार आपा-म्ह
न्हाह्मसिनं नं ध्वीके फु । ध्वहे गुणं थौंकन्हे गद्य
साहित्यया अप्पो महत्त्व दुगु खः । थथे धका पद्य
साहित्य ज्याहे लगे मजू धयागु मखु ।

सफू पत्र-पत्रिका ला घापं चवने मासां दँय् दँसं
धमाधम पिहाँ वया चवन । तर सफू पत्र पत्रिका
न्याना व्वनिपिं पाठकत उलि पिहाँ वःगु आतक
खने मदुनि । चुएस, ग्वय् न्याना सिनेमा स्वया
तकां तकां फुका जुइ तर थःगु भाषाया सफू पत्र-
पत्रिका न्याना स्वय् माल धासा वां हि वइथें थाकु ।
सफू पिकायगु खालि सफूया संख्या बढे याय्त जक
मखु, व सफुलिं व्वनिपिन्त आनन्दया नाप नापं
जागृति बिया आदशे जीवन न्हाके फय्केत नं खः ।
मेमेगु देशे निह सलंसः द्वलंद्वः सफू पत्र-पत्रिका पिहाँ
वया च्वनि अय् नं ध्यामला, तर भीथाय् छगः
दराज जाय्क सफू व छपा लहाया पचि ग्वत्वीकेत
मगाक पत्र-पत्रिका पिहाँ वया चवन नं न्या मदु,
ग्राहक जू मदु । ध्व भीगु कमजोरी गबले तक दया
च्वनिथें मस्यु !

सफूया खँ

बौद्ध धर्म हे मानव धर्म—व्याख्याता डा०

भीमराव अम्बेदकर । सम्पादक भिक्षु धर्मरक्षित । अनुवादक
श्रामणे र सुदर्शन । प्रकाशक भिक्षु धर्मालोक स्थविर, श्रीघः
विहार, कान्तिपुर, नेपाल । मू १७०

थव उम्ह धर्मबन्धु बाबा साहब भीमराव अम्बेदकरया
व्याख्यानया मूति खः गुह्यसँ लखं लख जक मखु कोटानकोटि
अछूत जातियात अस्पृश्यताया ध्वपं थकया बौद्ध धर्म दुकया
दिल । गुह्यसँ थः भारतया कानूनमन्त्री जुया च्वना दीबले
बौद्ध धर्मया उत्थानया लागि तःधंगु कुतः याना बौद्ध धर्म
हानं ग्वाका हया दिल । वयकः बाबा साहबं थाय् थासे बिया
दीगु भाषणया सार संग्रह थुकी संगृहीत जूगु दु । वयकःया
दृष्टी आधुनिक भारतयात बौद्ध धर्मया गुलि आवश्यकता दु
व भीसं बौद्ध धर्म हे तु थः नाले मागु काय् थव खँ थुकी
बांलाक व्यक्त जुया च्वंगु दु । सफू सकसिनं स्वयं बहः जू ।

पसूका—लेखक श्री ईश्वरानन्द । प्रकाशक श्रेष्ठ

प्रकाशन, यल, नेपाल । मू ११५०

साहित्य जगते कहानी, कविता, निबन्धया छु स्थान
दु नाटकया नं वहे स्थान दु । अफ नाटक ला ब्वने व स्वयं
नं ज्यूगुलि मेगु साहित्यया अंग स्वया थुकिं समाजयात
याकनं मिखा चाय्का बीफु । साहित्य धयागु ह्याउँला
वाउँलापि अशिक्षित जनतां नं नाटकं आपलं ज्ञान काय फु ।

पसूका नारी जीवनयात कया च्वया तःगु न्यापु कथा
प्याखंया पुचः खः । प्रत्येक प्याखनं कृताकृता दुगुलुगु सन्देश
ब्यू । अशिक्षित नारी जाति समाजया गुगु चक्करे लाना
च्वन, थौंकन्हेया शिक्षित नारी वर्गयाके गुलि जाग्रतिया
भावना बल, नारी जातिया भिगु भविष्य कल्पना, न्ह्यचिलेत
खइप नारीपित पंगलः, थजागु हे समस्याया गथि पयनेगु
कुतः थुकी खने दु । सफू बांला ।

छपाः चित्र—लेखक श्री पूर्ण 'पथिक' । प्रकाशक

श्रेष्ठ प्रकाशन, ललितपुर, नेपाल ।

थव नेपाल भाषा जगते चिर-परिचित कहानीकारया

निगूगु कहानी संग्रह खः । थुकी न्हेपु कहानी दु, गुगुं
ब्वनेबले नुगः खुलुखुलु मिना ख्वय् मास्ति वइगु सा, गुगुं
इति इति न्हिले मालिगु, अले गुगुं नुगले थुं दीगु । भीगु
वर्तमान सामाजिक परिस्थिती ल्यहेँ पुया च्वंगु व कसिना
च्वंगु विषययात हे वयकलं थःगु बाखं-मा बुइकेगु क्षेत्रया रूपे
थः नाला दीगु दु । बाखं बांला जू । थव सफूया विशेषता
थुकिं नं सी दु कि १०७७ सालया श्रेष्ठ सिरपा थवहे सफुलि
ल्याकल ।

सत्य वर्णमाला—चवोह श्री सत्यमोहन जोशी ।

पिकाह श्री स्वयम्भूलाल श्रेष्ठ, श्रेष्ठ प्रकाशन, ललितपुर, नेपाल ।

थव नमोवागी निसँ ब्वनिपिं मचातय्गु लागि च्वया
तःगु वर्णमाला खः । मचातयूत आखः ब्वंकेगु प्रणाली न्हापा
स्वया आ गाककं पात । न्हापा दाया दाया आखः ब्वंकिगु,
आ म्हितका म्हितका आखः स्यनिगु । माकः, किसि, लाखे
आदि किपां मचातयूगु मन गुलि सालि मचातयू म्हितेबले
हालिगु खँ सफुली नं वइबले इमि व सफू उलि हे यइ ।
सत्य वर्णमाला मचातयू ल्हाते लात कि ल्यू ल्यू मताइ
मखु । पाना पतिकं चित्र दुगु व आखः नं नतःगोगुलि मचा-
तयूत ब्वंकेत साप ख्यले दु ।

शिक्षा हे देशान्नतिया त्वाथः खः, उकिं सकसिनं थः
मचातयूत याकनं आखः सयूके बीत थव सफू मचातयू ल्हाती
लः ल्हाना बी बहः जू ।

आर्य सिद्धान्त—लेखक भिक्षु मेत्तेय्य । अनुवादक

श्रामणे र मेधंकर । प्रकाशिका अनागारिका धर्मचारी, उपासिका-
राम किण्डोल, कान्तिपुर, नेपाल । मूल्य १५०

थव सफू श्री लंकाया भिक्षु मेत्तेय्ययागु समय समये
प्रकाशित धार्मिक रचनाया संकलन खः 'आर्य सिद्धान्त'
'अहिंसा' आदि भिनिगू सरस शैलीं च्वया तःगु रचनात
थुकी दु । अनुवादकया भाषा शैलीं लेखकया भाव बांलाक
व्यक्त या । थव प्रथम प्रयास स्वया भीसं नेपाल साहित्ये
अनुवादकया पाखें आपालं आशा काय फु ।

भेटनाम बौद्ध संस्था

समाचार प्राप्त जूगु दु, संयुक्त भेट नाम बौद्ध संस्था पाखें थःगु मैत्रीपूर्ण शुभेच्छा नापं नेपाली बौद्ध जगते प्रचार यायेत क्वे च्वयागु खबर सहितगु छ्वया हःगु पौ क्वपौ अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयात प्राप्त जूगु दु ।

भगवान बुद्धयागु महानतायात धन्यवाद बिया भेट-नाम बौद्ध संस्थां उत्तरी भेट-नामे पुनः शान्ति कायम जुसेलि थःगु कार्यवाही सफलतापूर्वक न्ह्यज्याका यंकेगु ज्या हानं बांलाक बल्लाक याये त्यंगु दु । थ्व वर्षया मार्चया १६ तारीख निसें १८ तारीख तक प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र भेट-नामया राजधानी होनाईया कुपनसु पागोदाय अखिल उत्तरी भेट नाम बौद्ध संमेलन छगु जुल । थ्व संमेलन संयुक्त भेट-नाम बौद्ध संस्थायागु विधानयात निर्विरोध रूपं स्वीकृति बिल, अले थुकिया उद्देश्य बुद्ध-पूजा व पितृ-भूमिया प्रेम धैगु नं निर्धारित यात । थ्व संस्थां प्रजातान्त्रिक गणतन्त्र भेट-नामया बौद्धपिनिगु वैधानिक अंग रूपे ज्या याइ । थुकिया केन्द्रीय आफिस कयान-सु पागोदाय च्वनी । समाचारे हानं बुझे जूगु दु, थ्व संस्था संसारया विभिन्न बौद्ध संस्थात नापं निकट सम्पर्क तयेगुली लय्ताइ अले बौद्धधर्मया अध्ययनार्थ सांस्कृतिक आदान-प्रदान बुद्धया उपदेश प्रचार याना समस्त जनतायात युद्धया भयं मुक्त यायेगु अले विश्वशान्ति व सुख हयेगुली कुतः यायेगु ज्या याइ ।

बर्माया शासन विमान

समाचार प्राप्त जूगु दु, बर्माया बुद्ध-शासन काउन्सीलया क्वात्रवृत्ती पालीवाङ्मय अध्ययन याना च्वंछ श्रामणेर जाण-पुणिक थुगुसी विनयाधिक परीक्षाय उत्तीर्ण जुल । बर्मा वःगु मेगु छगु समाचारे ज्ञात जूगु दु, मोलमिने वंगु १७

जुलाइ खुनु 'परियति शासन हित' धयागु संस्था पाखें ७ लाखति दामं निर्मित जूगु शासन-विमान धयागु छगु बौद्ध-धर्मया प्रवचन-गृहया उद्घाटन जुल ।

प० १ नं० व्यापी बौद्ध सम्मेलन

पश्चिम १ नं०, भाद्र १२ गते । स्थानीय श्री सुगत बौद्ध मण्डलया तत्वावधाने बुंतांग घयांगे विहारे भिनिगु विहारया बिचे गौरुंग तुरुबु तामांगया अध्यक्षताय् छगु सम्मेलन जुल । सम्मेलने उपस्थित लामाजु व उपासकपि सक्सिन पञ्चशील प्रार्थना व छो पूजा यात । मण्डलया सेक्रेटरी श्री वेखारत शाक्यं पञ्चशीलया महत्व क्यना हानं जुइगु प० १ नं० व्यापी सम्मेलन सफल याकेगु आग्रह यात । अनलि मण्डलया सभापति श्री रत्नदेव शाक्यजुया भाषण जुल । अन्ते सभापतिजुं बौद्ध धर्मया नियमानुसार आचरण याना यंकेमाः धका सभा विसर्जन याना दिल ।

कवि सम्मेलन

कान्तिपुर । स्थानीय कन्या मन्दिर हाइ स्कूले जन्माष्टमी खुनु चच्छियंकं च्वसा पासाया तत्वावधाने श्री केदारमान 'व्यथित' या सभापतित्वे न्यागु जिह्याया नेपाल भाषा बृहद् कवि सम्मेलन जुल । सम्मेलन सफल यायत नेपाल भाषा परिषद, कान्तिपुर; नेपाल भाषा विकास मण्डल, कान्तिपुर; नेपाल भाषा समिति, ललितपुर; नेपाल साहित्य मन्दिर, भक्तपुर; साहित्य सेवा मण्डल, भोँदि; सन्देश कुञ्ज नकदेश-थेमि खुगु संस्थापाखें नं सहयोग प्राप्त जूगु दु । न्यागुलि जिह्यायापि कविपिसं व्वति कया सम्मेलन भूभूः धाय्का दिल । निमन्त्रित व्यक्तिपिनि लागी तुच्चाया प्रबन्ध नं दुगु जुल ।